

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΙΧΘΥΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΙΝΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ
ΑΓΩΓΗΣ

«ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η διδασκαλία της αειφορίας και της περιβαλλοντικής συνείδησης μέσα
από το φιλολογικό μάθημα της γλώσσας στην Ε΄ και Στ΄ τάξη του
δημοτικού»

Λιάμη Μαρία

ΒΟΛΟΣ 2024

UNIVERSITY OF THESSALY

**DEPARTMENT OF ICHTHYOLOGY AND AQUATIC
ENVIRONMENT AND DEPARTMENT OF SPECIAL EDUCATION**

**«JOINT POSTGRADUATE PROGRAMME «EDUCATION FOR
SUSTAINABILITY AND THE ENVIRONMENT»**

JOINT POSTGRADUATE MASTER'S THESIS

**«Teaching sustainability and environmental awareness through language in the 5th
and 6th of primary school»**

Liami Maria

VOLOS 2024

© ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ, Έτος (έτος ολοκλήρωσης της Μ.Δ.Ε.) Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (Μ.Δ.Ε.), η οποία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: Εκπαίδευση για την Αειφορία και το Περιβάλλον και τα λοιπά αποτελέσματα αυτής αποτελούν συνιδιοκτησία του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και του φοιτητή, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης και αναπαραγωγής τους (στο σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε κάθε περίπτωση αναφέροντας τον τίτλο και το συγγραφέα και το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, όπου εκπονήθηκε η Μ.Δ.Ε. καθώς και τον Επιβλέποντα Καθηγητή και την Επιτροπή Αξιολόγησης.

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Ρουσσάκης Ιωάννης, Επίκουρος καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Φιλοσοφική σχολή, **Επιβλέπων**.

Καφένια Μπότσογλου, Καθηγήτρια, Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, **Μέλος**.

Γεωργία Φερμέλη, Ε.ΔΙ.Π. (Α΄ βαθμίδα), Τμήμα Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, Ε.Κ.Π.Α., **Μέλος**.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία μέσω της διδασκαλίας της Γλώσσας στις τάξεις Ε' και ΣΤ' Δημοτικού έχει ως στόχο να καλλιεργήσει την περιβαλλοντική συνείδηση των μαθητών, ενώ παράλληλα ενισχύει τις γλωσσικές τους δεξιότητες. Το περιεχόμενο επικεντρώνεται στην κατανόηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, με έμφαση στη βιώσιμη ανάπτυξη και την υιοθέτηση υπεύθυνων περιβαλλοντικών πρακτικών.

Τα βιβλία γλώσσας για τις τάξεις Ε' και ΣΤ' Δημοτικού περιλαμβάνουν κείμενα, ποιήματα, άρθρα και αφηγήσεις που καλύπτουν περιβαλλοντικά θέματα όπως η κλιματική αλλαγή, η ανακύκλωση, η διατήρηση των φυσικών πόρων και η βιοποικιλότητα. Αυτά τα κείμενα ενισχύουν την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών και τους δίνουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν κριτική σκέψη και ικανότητες λήψης αποφάσεων.

Συγκεκριμένα, το περιεχόμενο περιλαμβάνει αναφορές στην ανακύκλωση και στη σημασία της υπεύθυνης κατανάλωσης, όπου οι μαθητές καλούνται να προτείνουν λύσεις για τη μείωση των απορριμμάτων, πρακτικές δραστηριότητες όπως η δημιουργία ομάδων ανακύκλωσης ή η συμμετοχή σε περιβαλλοντικές δράσεις, που βοηθούν στην εμπέδωση των αρχών της αειφορίας μέσω της εμπειρικής μάθησης, καθώς και διαθεματικές δραστηριότητες, όπου οι μαθητές ενσωματώνουν γλωσσικές δεξιότητες με την περιβαλλοντική εκπαίδευση, για παράδειγμα, γράφοντας εκθέσεις ή συνθήματα για την προστασία του περιβάλλοντος.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση εντός του μαθήματος της Γλώσσας στις τάξεις αυτές βοηθά τους μαθητές να αποκτήσουν τις γνώσεις και δεξιότητες που είναι απαραίτητες για να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες, προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις του μέλλοντος. Μέσω βιβλιογραφικής και πρωτογενούς έρευνας, η παρούσα εργασία καλείται να δώσει απαντήσεις σχετικά με τη διδασκαλία για την αειφορία και το περιβάλλον μέσω της Γλώσσας Ε' και Στ' Δημοτικού.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: περιβάλλον, αειφορία, περιβαλλοντική εκπαίδευση, γλωσσική διδασκαλία, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

ABSTRACT

Education for the environment and sustainability through the teaching of Language in the 5th and 6th grades of primary school aims to cultivate students' environmental awareness while simultaneously enhancing their language skills. The content focuses on understanding and protecting the natural environment, emphasizing sustainable development and the adoption of responsible environmental practices.

The language textbooks for 5th and 6th grades include texts, poems, articles, and stories that address environmental issues such as climate change, recycling, conservation of natural resources, and biodiversity. These texts raise students' environmental awareness and offer opportunities to develop critical thinking and decision-making skills.

Specifically, the content includes references to recycling and the importance of responsible consumption, where students are encouraged to propose solutions to reduce waste. Practical activities, such as forming recycling teams or participating in environmental actions, help reinforce sustainability principles through experiential learning. Additionally, cross-disciplinary activities integrate language skills with environmental education, for example, writing essays or slogans for environmental protection.

Environmental education within the Language course for these grades equips students with the knowledge and skills necessary to become responsible citizens, prepared to address future environmental challenges. Through bibliographic and primary research, this paper aims to provide answers about teaching sustainability and the environment through the 5th and 6th-grade Language curriculum.

KEY WORDS: environment, sustainability, environmental education, language teaching, primary education.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	i
ABSTRACT	ii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	iv
ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ	v
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
ΜΕΡΟΣ Α-ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	10
1.1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ.....	10
1.2. ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....	15
2.2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ. .	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3- Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΣΤΑ	
ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ	24
3.1. ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	24
3.2.ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ	
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;.....	26
3.4. ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ	
ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ;.....	28
3.5. ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ	
ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ;	33
Β' ΜΕΡΟΣ-ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	37
4.1. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.....	37
4.2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	38
4.3. ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	38
4.4. ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	38
5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	39
ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ	52
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	55
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	56
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	58

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 1

Πίνακας 2: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 2

Πίνακας 3: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 3

Πίνακας 4: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 4

Πίνακας 5: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 5

Πίνακας 6: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 6

Πίνακας 7: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 7

Πίνακας 8: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 8

Πίνακας 9: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 9

Πίνακας 10: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 10

Πίνακας 11: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 11

Πίνακας 12: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 12

Πίνακας 13: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 13

Πίνακας 14: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 14

Πίνακας 15: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 15

Πίνακας 16: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 16

Πίνακας 17: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 17

Πίνακας 18: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 18

Πίνακας 19: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 19

Πίνακας 20: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 20

Πίνακας 21: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 21

Πίνακας 22: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 22

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1

Εικόνα 2

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία αποτελεί σήμερα έναν από τους πιο σημαντικούς τομείς στη σύγχρονη παιδαγωγική προσέγγιση, καθώς οι περιβαλλοντικές προκλήσεις και η ανάγκη για βιώσιμη ανάπτυξη καθίστανται ολοένα και πιο κρίσιμες σε παγκόσμιο επίπεδο. Στο πλαίσιο της διδασκαλίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, η ένταξη της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης μέσα από τη διδασκαλία της γλώσσας στις τάξεις Ε' και ΣΤ' Δημοτικού αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές μπορούν να αναπτύξουν γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις που προωθούν τη βιωσιμότητα και την προστασία του περιβάλλοντος.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση στο δημοτικό σχολείο έχει ως κύριο στόχο την ευαισθητοποίηση των μαθητών για τα προβλήματα που αφορούν το περιβάλλον και την αειφορία, ενώ ταυτόχρονα τους ενθαρρύνει να αναλάβουν ενεργό ρόλο στην προστασία της φύσης. Η γλώσσα, ως το βασικό μέσο επικοινωνίας και σκέψης, προσφέρει πολλαπλές δυνατότητες για την προώθηση αυτών των στόχων, καθώς επιτρέπει στους μαθητές να εκφράσουν τις ιδέες τους, να διατυπώσουν τις σκέψεις τους και να αναπτύξουν κριτική σκέψη γύρω από τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Στις τάξεις Ε' και ΣΤ' Δημοτικού, η διδασκαλία της γλώσσας διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην κατανόηση και την προώθηση των αρχών της αειφορίας. Μέσω του περιεχομένου των βιβλίων γλώσσας και των δραστηριοτήτων που συνδυάζουν τη γλωσσική ανάπτυξη με την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, οι μαθητές μπορούν να αντιληφθούν την έννοια της αειφορίας σε πολλαπλά επίπεδα: περιβαλλοντικό, κοινωνικό και οικονομικό. Η γλώσσα αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο που επιτρέπει στους μαθητές να κατανοήσουν και να επικοινωνήσουν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις, αναπτύσσοντας παράλληλα δεξιότητες που είναι κρίσιμες για την ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνία.

Η έμφαση στη διδασκαλία της γλώσσας για την αειφορία και το περιβάλλον ενισχύει την ενσωμάτωση της διαθεματικότητας στην εκπαιδευτική διαδικασία. Μέσα από την ανάλυση κειμένων που περιγράφουν περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως η κλιματική αλλαγή, η ρύπανση των υδάτων, η ανακύκλωση και η εξοικονόμηση ενέργειας, οι μαθητές αποκτούν μια σφαιρική εικόνα για το πώς οι ανθρώπινες δραστηριότητες

επηρεάζουν τον πλανήτη. Αυτή η προσέγγιση συνδέει τη γλωσσική μάθηση με την επιστημονική σκέψη, την κοινωνική ευθύνη και τη διαμόρφωση οικολογικής συνείδησης.

Επιπλέον, η περιβαλλοντική εκπαίδευση μέσω της γλώσσας προσφέρει στους μαθητές τη δυνατότητα να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας. Μέσα από ομαδικές δραστηριότητες, συζητήσεις, εκθέσεις και δημιουργικές εργασίες, οι μαθητές μαθαίνουν πώς να εκφράζουν τις απόψεις τους για το περιβάλλον, να επιχειρηματολογούν για τη σημασία της αειφορίας και να προτείνουν λύσεις για τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Αυτή η διαδικασία δεν συμβάλλει μόνο στη γλωσσική ανάπτυξη, αλλά και στην ενίσχυση της προσωπικής τους δέσμευσης για την προστασία του περιβάλλοντος και την αειφορία.

Η ένταξη της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στη διδασκαλία της γλώσσας επίσης προάγει την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών. Μέσα από την ανάλυση περιβαλλοντικών κειμένων, οι μαθητές ενθαρρύνονται να εξετάζουν τα θέματα από διάφορες οπτικές γωνίες, να αναγνωρίζουν τις αιτίες και τις συνέπειες των περιβαλλοντικών προβλημάτων και να σκέφτονται λύσεις που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η κριτική σκέψη είναι μια από τις σημαντικότερες δεξιότητες που μπορεί να αναπτύξει ένας μαθητής, καθώς τον βοηθά να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του σύγχρονου κόσμου με υπευθυνότητα και καινοτομία.

Τέλος, η διδασκαλία της γλώσσας στις τάξεις Ε' και ΣΤ' Δημοτικού προσφέρει στους μαθητές την ευκαιρία να γίνουν ενεργοί πολίτες, έτοιμοι να συνεισφέρουν στην προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της αειφορίας. Μέσα από την περιβαλλοντική εκπαίδευση, οι μαθητές μαθαίνουν πως οι δικές τους πράξεις έχουν αντίκτυπο στο περιβάλλον και ότι μπορούν να κάνουν τη διαφορά υιοθετώντας υπεύθυνες συμπεριφορές και πρακτικές. Αυτή η κατανόηση είναι κρίσιμη για τη δημιουργία μιας γενιάς πολιτών που θα αγωνίζονται για ένα βιώσιμο μέλλον, σεβόμενοι τον πλανήτη και τις επόμενες γενιές.

Συμπερασματικά, η εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία μέσα από τη διδασκαλία της γλώσσας στις τάξεις Ε' και ΣΤ' Δημοτικού αποτελεί ένα ουσιαστικό βήμα προς τη διαμόρφωση περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένων και υπεύθυνων πολιτών. Μέσα από τη σύνδεση της γλωσσικής μάθησης με την περιβαλλοντική σκέψη

και δράση, οι μαθητές αποκτούν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που είναι απαραίτητες για να συμβάλουν στη διαμόρφωση ενός βιώσιμου μέλλοντος.

ΜΕΡΟΣ Α-ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ

Οι συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες του ανθρώπου κατά τη μακραίωνη ύπαρξή του στη Γη και η αναγκαιότητα για ικανοποίηση των βιοτικών του αναγκών, έχουν οδηγήσει σε μία αυξανόμενη χρήση των φυσικών πόρων. Η τεχνολογική και βιομηχανική εξέλιξη που εμφανίστηκε κατά τους τελευταίους αιώνες έχει οδηγήσει σε μία συνεχώς αυξανόμενη και άμετρη χρήση των φυσικών πόρων, με αποτέλεσμα να τίθεται κίνδυνος για τη μελλοντική διαθεσιμότητα των πόρων αυτών. Σε συνδυασμό με την εξάντληση των φυσικών πόρων, η χρήση τους έχει οδηγήσει και σε παραγωγή υπέρμετρων ρύπων και αποβλήτων, που θέτουν σε κίνδυνο το περιβάλλον. Η ρύπανση του εδάφους και των υδάτων, το φαινόμενο του θερμοκηπίου και η αύξηση της στάθμης της θάλασσας παγκοσμίως αποτελούν απόηχο της ανεξέλεγκτης χρήσης των φυσικών πόρων και της ραγδαίας εξελισσόμενης βιομηχανικής και τεχνολογικής ανάπτυξης (Al-Mulla, 2022)

Οι σοβαρές επιπτώσεις της ανέλεγκτης ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον και η ανησυχία για τη μελλοντική διαθεσιμότητα των μη ανανεώσιμων πόρων, οδήγησαν στην ευαισθητοποίηση του ερευνητικού κόσμου και στην ανάπτυξη μοντέλων με σκοπό τη μελλοντική εξασφάλιση των πόρων αυτών παράλληλα με τη συνεχώς αυξανόμενη τεχνολογική εξέλιξη. Τα μοντέλα αυτά εγκαθιδρύθηκαν ως μοντέλα αειφόρου ανάπτυξης με σκοπό την υιοθέτηση περιβαλλοντικής συνείδησης και την εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών, όχι μόνο σε επίπεδο εταιριών και βιομηχανιών, αλλά και σε τοπικό επίπεδο, κοινοτικό, οικιακό και σχολικό (Al-Mulla, 2022).

Οι ανωτέρω προβληματισμοί δεν περιορίστηκαν μόνο σε επιστημονικό επίπεδο, αλλά αποτέλεσαν και ζήτημα προβληματισμού και συζητήσεων διεθνών φορέων όπως ο ΟΗΕ και η ΕΕ, αλλά και μεμονωμένων κρατών, καθώς οι συνέπειες της ανθρώπινης δραστηριότητας απειλούσαν τη βιωσιμότητα του είδους. Στα πλαίσια των συζητήσεων αυτών υπεγράφησαν δεσμευτικές για τα κράτη μέλη συνθήκες, με σκοπό την υιοθέτηση περιβαλλοντικών και αειφόρων πρακτικών και συμπεριφορών επί ποινή επιβολής δριμύτατων κυρώσεων σε περίπτωση μη εφαρμογής τους.

ΑΕΙΦΟΡΙΑ

Για την έννοια της αειφορίας αναπτύχθηκαν διαχρονικά αρκετές ερμηνείες, ωστόσο η πληρέστερη θεωρείται η ερμηνεία του Douglas (1974), ο οποίος υποστήριξε πως «η αειφορία είναι η αρχή της διαχείρισης των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος με τρόπο που να εξασφαλίζει την ικανοποίηση των αναγκών του παρόντος χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες. Περιλαμβάνει την ισορροπημένη προσέγγιση μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ευημερίας και της προστασίας του περιβάλλοντος, προκειμένου να διατηρηθεί η ποιότητα ζωής μακροπρόθεσμα. Στο πλαίσιο της αειφορίας, λαμβάνονται υπόψη οι περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων μας και επιδιώκεται η μείωση της κατανάλωσης πόρων, η ελαχιστοποίηση της ρύπανσης και η προώθηση της ανανεώσιμης ενέργειας και των βιώσιμων πρακτικών.»

Η αειφορία αποτελεί μία από τις πιο κρίσιμες έννοιες του σύγχρονου κόσμου, καθοριστική για την προστασία του περιβάλλοντος και τη διασφάλιση ενός βιώσιμου μέλλοντος για τις επόμενες γενιές. Ο όρος αναφέρεται στη διαχείριση των φυσικών πόρων με τρόπο που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να θυσιάζει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες. Πρόκειται για μια πολυδιάστατη έννοια που περιλαμβάνει περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις (Caniglia, 2021)

Στηρίζεται σε τρεις βασικούς πυλώνες: τον περιβαλλοντικό, τον κοινωνικό και τον οικονομικό. Η επιτυχία της εξαρτάται από την ισορροπία μεταξύ αυτών των τριών διαστάσεων, οι οποίες αλληλοσυνδέονται και αλληλοεπηρεάζονται (Fisman, 2005)

- **Περιβαλλοντική Διάσταση:** Ο πυλώνας αυτός αφορά τη διατήρηση των φυσικών πόρων και την προστασία των οικοσυστημάτων. Η περιβαλλοντική αειφορία επιδιώκει την εξοικονόμηση ενέργειας, τη μείωση της μόλυνσης και τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων όπως το νερό, η γη και η βιοποικιλότητα. Ενδεικτικά, η μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και η προώθηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι βασικές στρατηγικές για την επίτευξη της περιβαλλοντικής αειφορίας.

- **Κοινωνική Διάσταση:** Η αειφορία δεν αφορά μόνο το περιβάλλον, αλλά και την ευημερία των ανθρώπων. Στόχος είναι η δημιουργία κοινωνιών που προάγουν την ισότητα, την υγεία και την εκπαίδευση. Η εξασφάλιση ίσης πρόσβασης σε πόρους, η εξάλειψη της φτώχειας και η βελτίωση της ποιότητας ζωής είναι βασικές πτυχές της κοινωνικής αειφορίας. Η προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η κοινωνική συνοχή είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση μιας βιώσιμης κοινωνίας.
- **Οικονομική Διάσταση:** Η οικονομική αειφορία αφορά τη διατήρηση μιας σταθερής και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης που να μην εξαντλεί τους φυσικούς πόρους και να μην οδηγεί σε ανισότητες. Οι επιχειρήσεις καλούνται να ενσωματώσουν πρακτικές που προάγουν την υπεύθυνη κατανάλωση και την κυκλική οικονομία, προωθώντας την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση των υλικών. Η οικονομική ανάπτυξη πρέπει να συμβαδίζει με τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την κοινωνική δικαιοσύνη.

Η εκπαίδευση είναι ένα από τα πιο σημαντικά εργαλεία για την προώθηση της αειφορίας. Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών για τα περιβαλλοντικά ζητήματα είναι απαραίτητη για τη διαμόρφωση συνειδητοποιημένων πολιτών που θα προωθούν την αειφόρο ανάπτυξη. Σχολεία και πανεπιστήμια σε όλο τον κόσμο ενσωματώνουν την αειφορία στα προγράμματα σπουδών τους, προωθώντας τη γνώση και την κατανόηση των περιβαλλοντικών προκλήσεων. (Fisman, 2005)

Η εκπαίδευση για την αειφορία περιλαμβάνει τη διδασκαλία για τη βιώσιμη χρήση των πόρων, τη μείωση της κατανάλωσης και την υπεύθυνη παραγωγή. Οι μαθητές καλούνται να κατανοήσουν τις συνδέσεις μεταξύ της οικονομίας, της κοινωνίας και του περιβάλλοντος, αναπτύσσοντας δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να βρουν λύσεις στα περιβαλλοντικά προβλήματα. (Fisman, 2005)

Η προώθηση της αειφορίας δεν περιορίζεται στις κυβερνήσεις και τους μεγάλους οργανισμούς. Καθημερινοί πολίτες μπορούν να συνεισφέρουν στην προστασία του περιβάλλοντος μέσω απλών αλλαγών στις συνήθειες τους. Η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η εξοικονόμηση νερού και η υιοθέτηση βιώσιμων διατροφικών επιλογών είναι μερικοί τρόποι με τους οποίους οι άνθρωποι μπορούν να ζήσουν πιο αειφορικά (Cardoso Satyro κλπ, 2018)

Επιπλέον, η ανακύκλωση και η επαναχρησιμοποίηση υλικών, όπως το πλαστικό και το χαρτί, είναι ζωτικής σημασίας για τη μείωση των αποβλήτων και της ρύπανσης. Η κυκλική οικονομία, η οποία επιδιώκει την ανακύκλωση υλικών και την ελαχιστοποίηση των απορριμμάτων, προωθεί ένα σύστημα όπου τα υλικά διατηρούνται σε κυκλοφορία για όσο το δυνατόν περισσότερο διάστημα.

Όσον αφορά τις πολιτικές για την αειφορία, οι κυβερνήσεις παίζουν κρίσιμο ρόλο στη διαμόρφωση πολιτικών που προάγουν την αειφορία. Μέσω της θέσπισης νόμων και κανονισμών, οι κυβερνήσεις μπορούν να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις και τους πολίτες να υιοθετήσουν πρακτικές αειφορίας. Ενδεικτικά, η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, η φορολόγηση των ρυπογόνων επιχειρήσεων και η επιβολή αυστηρών μέτρων για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας είναι μερικές από τις πολιτικές που μπορούν να υποστηρίξουν την αειφόρο ανάπτυξη.

Στο πλαίσιο των παγκόσμιων προσπαθειών, οι στόχοι της Αειφόρου Ανάπτυξης (SDGs) των Ηνωμένων Εθνών παρέχουν έναν ολοκληρωμένο οδικό χάρτη για την αειφορία μέχρι το 2030. Αυτοί οι στόχοι καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων, από την καταπολέμηση της φτώχειας και την ισότητα των φύλων έως την προστασία των οικοσυστημάτων και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής (SDGs UN, 2015).

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση είναι ένας θεσμός που στοχεύει στην καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης και την προώθηση βιώσιμων πρακτικών στους πολίτες, ιδιαίτερα στους νέους. Καθώς ο κόσμος αντιμετωπίζει κρίσιμα περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως η κλιματική αλλαγή, η απώλεια βιοποικιλότητας, η ρύπανση και η εξάντληση των φυσικών πόρων, η περιβαλλοντική εκπαίδευση γίνεται πιο σημαντική από ποτέ.

Αναφέρεται στη διαδικασία μάθησης που αποσκοπεί στην αύξηση της ευαισθητοποίησης και της γνώσης των ανθρώπων σχετικά με το περιβάλλον και τα προβλήματα που το απειλούν. Σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, πρόκειται για μια διαδικασία που καθιστά τους ανθρώπους ικανούς να εξετάσουν κρίσιμα περιβαλλοντικά ζητήματα, να αναπτύξουν δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων και να δράσουν υπεύθυνα προς το περιβάλλον (UNESCO, 1977).

Ο βασικός στόχος της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης είναι να δημιουργήσει περιβαλλοντικά υπεύθυνους πολίτες, οι οποίοι κατανοούν τη σύνδεση μεταξύ της ανθρώπινης δραστηριότητας και του φυσικού κόσμου και είναι ικανοί να συμβάλουν σε μια βιώσιμη κοινωνία. Αυτή η εκπαίδευση έχει έναν διττό ρόλο: να παρέχει επιστημονικές γνώσεις σχετικά με το περιβάλλον και να ενθαρρύνει την ηθική σκέψη και δράση σχετικά με τη χρήση και τη διατήρηση των φυσικών πόρων.

Παράλληλα, η εκπαίδευση για το περιβάλλον έχει ενσωματωθεί στα προγράμματα σπουδών πολλών σχολείων παγκοσμίως, με στόχο να ενθαρρύνει τους μαθητές να γίνουν ενεργοί πολίτες και προστάτες του περιβάλλοντος. Η περιβαλλοντική εκπαίδευση προωθείται μέσα από βιωματικά προγράμματα και δραστηριότητες, όπως η δημιουργία σχολικών κήπων, η ανακύκλωση και η συμμετοχή σε δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος. Οι μαθητές διδάσκονται να αντιλαμβάνονται τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο των καθημερινών δραστηριοτήτων τους και να υιοθετούν συνήθειες που προστατεύουν το περιβάλλον, όπως η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και η χρήση βιώσιμων υλικών.

Επιπλέον, τα σχολεία χρησιμοποιούν και διαθεματικές προσεγγίσεις για τη διδασκαλία της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, συνδυάζοντας τα περιβαλλοντικά ζητήματα με άλλα μαθήματα, όπως η γλώσσα, η γεωγραφία και η επιστήμη. Οι εκπαιδευτικοί έχουν κεντρικό ρόλο, καθώς καλούνται να σχεδιάσουν δραστηριότητες που βοηθούν τους μαθητές να συνδέσουν τη γνώση με τις αξίες και τη δράση (Tilbury&Wortman, 2004).

Σε παγκόσμιο επίπεδο, πολλές διεθνείς πρωτοβουλίες και οργανισμοί έχουν αναλάβει την προώθηση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Η UNESCO και το Πρόγραμμα Περιβάλλοντος των Ηνωμένων Εθνών (UNEP) έχουν ηγηθεί της προώθησης της αειφόρου ανάπτυξης μέσω της εκπαίδευσης. Το 2015, οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals – SDGs) των Ηνωμένων Εθνών έθεσαν συγκεκριμένους στόχους για την εκπαίδευση και το περιβάλλον, όπως η εξασφάλιση της βιώσιμης διαχείρισης των πόρων, η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και η ενίσχυση της παγκόσμιας συνεργασίας για την προστασία του περιβάλλοντος (UNESCO, 2017).

Προγράμματα, όπως το "Eco-Schools" και το "Young Reporters for the Environment" εμπνέουν τους μαθητές να συμμετάσχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων και την προστασία του περιβάλλοντος μέσω της εκπαίδευσης και της δράσης. Αυτά τα

προγράμματα προωθούν την υιοθέτηση πρακτικών αειφορίας στο σχολικό περιβάλλον, ενθαρρύνοντας τα παιδιά να αναλάβουν περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες, όπως η ανακύκλωση, η εξοικονόμηση ενέργειας και η φύτευση δέντρων (Eco-Schools, 2023).

Η τεχνολογία διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στη σύγχρονη περιβαλλοντική εκπαίδευση. Με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων, όπως τα διαδραστικά μαθήματα, οι μαθητές μπορούν να κατανοήσουν καλύτερα τα περιβαλλοντικά προβλήματα και να αναπτύξουν τις δεξιότητες για την επίλυσή τους. Τα εικονικά εργαστήρια, οι ψηφιακές πλατφόρμες μάθησης και τα πολυμέσα βοηθούν στη διδασκαλία περιβαλλοντικών θεμάτων και στη διαμόρφωση βιωματικών εμπειριών που ενισχύουν την κατανόηση του μαθητή για το περιβάλλον.

Τέλος, η τεχνολογία επιτρέπει στους μαθητές να συνδέονται με περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες σε παγκόσμιο επίπεδο, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να δουν τις επιπτώσεις των αποφάσεών τους στο φυσικό περιβάλλον και να κατανοήσουν τις παγκόσμιες διαστάσεις των περιβαλλοντικών ζητημάτων (Anderson&Henry, 2020).

1.2. ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση αναδύθηκε ως ένας από τους πιο ουσιαστικούς μηχανισμούς για την καλλιέργεια της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και τη διαμόρφωση περιβαλλοντικά υπεύθυνων πολιτών. Ο πρωταρχικός σκοπός της είναι να διασφαλίσει ότι οι πολίτες αντιλαμβάνονται τις περιβαλλοντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο πλανήτης και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή σε δράσεις που θα βελτιώσουν τη βιωσιμότητα. Η εκπαίδευση αυτή δεν στοχεύει απλώς στην ενημέρωση των ατόμων σχετικά με τα περιβαλλοντικά ζητήματα, αλλά και στη διαμόρφωση στάσεων και δεξιοτήτων που θα τους επιτρέψουν να ενεργούν με γνώμονα το περιβάλλον στην καθημερινή τους ζωή (Fisman,2005).

Ο αυξανόμενος πληθυσμός, οι εκτεταμένες περιβαλλοντικές καταστροφές και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, όπως η αύξηση της θερμοκρασίας, οι πλημμύρες και η απώλεια βιοποικιλότητας, καθιστούν την περιβαλλοντική εκπαίδευση απαραίτητη. Τα τελευταία χρόνια, οι επιστήμονες και οι πολιτικοί φορείς έχουν

επισημάνει την επείγουσα ανάγκη για περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και δράση. Όπως αναφέρεται στη "Διεθνή Διάσκεψη για το Περιβάλλον" του ΟΗΕ (1972), η εκπαίδευση αποτελεί θεμελιώδες μέσο για την αλλαγή της ανθρώπινης συμπεριφοράς και την προώθηση της αειφορίας.

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση λειτουργεί ως πλαίσιο μάθησης για άτομα όλων των ηλικιών, όπου μπορούν να κατανοήσουν τις συνδέσεις μεταξύ της ανθρώπινης δραστηριότητας και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Μέσα από την εκπαίδευση, οι πολίτες αποκτούν όχι μόνο γνώση αλλά και το αίσθημα ευθύνης για τη διαχείριση των φυσικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος για τις μελλοντικές γενιές (Al-Mulla, S., Ari, I., & Κορ, Μ., 2022).

Οι στόχοι της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης καλύπτουν ευρύ φάσμα πεδίων και δράσεων, από τη γνώση και την κατανόηση μέχρι την εφαρμογή και τη λήψη αποφάσεων. Πρωταρχικοί στόχοι περιλαμβάνουν (Caniglia κλπ, 2021):

1. **Κατανόηση των Περιβαλλοντικών Θεμάτων:** Ένας από τους βασικούς σκοπούς της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης είναι να βοηθήσει τους μαθητές να αποκτήσουν γνώση σχετικά με τα περιβαλλοντικά προβλήματα, τις αιτίες και τις επιπτώσεις τους. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από μαθήματα, διαλέξεις και εκπαιδευτικές δραστηριότητες που προωθούν την κατανόηση της αλληλεξάρτησης του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης κοινωνίας.
2. **Ανάπτυξη Δεξιοτήτων και Ικανοτήτων:** Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στοχεύει επίσης στην ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης, ανάλυσης και λήψης αποφάσεων. Αυτές οι δεξιότητες επιτρέπουν στους πολίτες να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με το περιβάλλον και να συμμετέχουν ενεργά σε δράσεις που συμβάλλουν στη βιωσιμότητα.
3. **Καλλιέργεια Θετικών Στάσεων:** Η διαμόρφωση θετικών στάσεων απέναντι στο περιβάλλον είναι ένας κρίσιμος στόχος της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Η εκπαίδευση προάγει την αίσθηση της ευθύνης και την επιθυμία να προστατεύσουμε το φυσικό περιβάλλον. Αυτή η αλλαγή στη νοοτροπία οδηγεί σε αυξημένη συμμετοχή σε δράσεις για τη μείωση της ρύπανσης και την προστασία της βιοποικιλότητας.

4. **Προώθηση της Ενεργούς Συμμετοχής:** Ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης είναι η προώθηση της συμμετοχής των πολιτών. Η εκπαίδευση ενθαρρύνει τους ανθρώπους να αναλάβουν δράση σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο για να αντιμετωπίσουν περιβαλλοντικά ζητήματα. Μέσα από δραστηριότητες όπως η ανακύκλωση, η εξοικονόμηση ενέργειας και η συμμετοχή σε οικολογικές οργανώσεις, οι πολίτες μπορούν να συμβάλουν ενεργά στη διατήρηση του περιβάλλοντος.

Η βιωσιμότητα βασίζεται στην ισορροπία μεταξύ οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων. Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση βοηθά στη διαμόρφωση πολιτών που κατανοούν αυτήν την ισορροπία και είναι σε θέση να ενσωματώσουν βιώσιμες πρακτικές στη ζωή τους (AlissatandRiemer, 2015) Για παράδειγμα, η εκπαίδευση για την κυκλική οικονομία και τη μείωση των απορριμμάτων μπορεί να ενισχύσει τη βιωσιμότητα της κοινότητας και να μειώσει το οικολογικό αποτύπωμα της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Τα σχολεία και τα πανεπιστήμια παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διάδοση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Μέσα από οργανωμένα προγράμματα σπουδών και δράσεις, οι μαθητές μπορούν να έρθουν σε επαφή με τις βασικές αρχές της περιβαλλοντικής συνείδησης. Σύμφωνα με την έρευνα του Fisman (2005), τα εκπαιδευτικά προγράμματα που ενσωματώνουν δραστηριότητες σε φυσικούς χώρους και την τοπική κοινότητα ενισχύουν την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών.

Όσον αφορά την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, στα πανεπιστήμια, η περιβαλλοντική εκπαίδευση επεκτείνεται μέσα από την έρευνα και την ανάπτυξη νέων καινοτομιών που προάγουν τη βιωσιμότητα. Τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώσουν νέους επιστήμονες και επαγγελματίες που θα συμβάλουν στην ανάπτυξη τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον και βιώσιμων στρατηγικών διαχείρισης φυσικών πόρων (Al-Mulla et al., 2022)

Παρά τα οφέλη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζει. Οι οικονομικές πιέσεις, η έλλειψη πόρων και η απουσία κατάλληλων πολιτικών υποδομών σε ορισμένες χώρες αποτελούν σημαντικά εμπόδια. Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση απαιτεί σημαντική επένδυση σε εκπαιδευτικό υλικό, κατάρτιση εκπαιδευτικών και ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών. Παράλληλα, η

συνεχής ανάπτυξη νέων τεχνολογιών μπορεί να αποτελέσει πρόκληση, καθώς οι εκπαιδευτικοί καλούνται να ενσωματώσουν τις καινοτομίες αυτές στη διδασκαλία τους.

Το μέλλον της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης βρίσκεται στην προώθηση της διεθνούς συνεργασίας και στη διάχυση της γνώσης. Οι διακρατικές πρωτοβουλίες για την προώθηση της αειφορίας και η ενσωμάτωση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης μπορούν να οδηγήσουν σε μια παγκόσμια κίνηση για την προστασία του πλανήτη (Alisat et al, 2015).

Καταλήγουμε, λοιπόν, στο συμπέρασμα ότι η περιβαλλοντική εκπαίδευση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της συνείδησης για το περιβάλλον και στη διαμόρφωση υπεύθυνων πολιτών που θα αναλάβουν ενεργό δράση για την προστασία του. Μέσα από την καλλιέργεια γνώσεων, δεξιοτήτων και αξιών, η περιβαλλοντική εκπαίδευση στοχεύει στη διασφάλιση ενός βιώσιμου μέλλοντος. Με έμφαση στην κριτική σκέψη, την ανάλυση και την ενεργό συμμετοχή, μπορεί να αποτελέσει εργαλείο για την αντιμετώπιση των σύγχρονων περιβαλλοντικών προκλήσεων.

1.3. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση στην Ελλάδα δε συνιστά σύγχρονο φαινόμενο που έκανε την εμφάνισή του την τελευταία δεκαετία. Αντιθέτως, εντοπίζεται στο μακρινό παρελθόν και η ιστορική της εξέλιξη σχετίζεται στενά με τις παγκόσμιες τάσεις και τις εσωτερικές κοινωνικοπολιτικές αλλαγές της χώρας.

Την δεκαετία του 1970 η έννοια της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης κάνει την εμφάνισή της στο προσκήνιο και ξεκινά να γίνεται πιο γνωστή στην Ελλάδα με την εισαγωγή της περιβαλλοντικής αγωγής στα σχολεία. Παράλληλα, την ίδια χρονιά, επήλθε μία ριζική μεταβολή, η αναθεώρηση του Συντάγματος, με την οποία θεσμοθετείται και κατοχυρώνεται νομικά για πρώτη φορά η προστασία του περιβάλλοντος (Άρθρο 24, Σύνταγμα της Ελλάδος).

Λίγα έτη αργότερα, περί τη δεκαετία του 1980, η Ελλάδα εισήχθη ως κράτος- μέλος στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), γεγονός που έθεσε νέα θεμέλια και προϋποθέσεις για την ενίσχυση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Μέρα με τη μέρα εφαρμόστηκαν σε σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας πιλοτικά προγράμματα και προγράμματα σπουδών περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, με σκοπό τη διαπαιδαγώγηση των μαθητών σε μείζονα περιβαλλοντικά ζητήματα και την σύμπλευση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος με ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά πρότυπα και μοντέλα (Περδικάρη, 2007).

Από το 2010 κι έπειτα, ο ταχύτατος πολλαπλασιασμός των περιβαλλοντικών ζητημάτων, η ρύπανση της ατμόσφαιρας και των θαλασσών, η αύξηση του φαινομένου του θερμοκηπίου και άλλα σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα που εντάθηκαν λόγω της ανεπαρκούς εκπαίδευσης και ενημέρωσης ατόμων όλων των ηλικιών, οδήγησαν το Υπουργείο Παιδείας σε εκσυγχρονισμό του Προγράμματος Σπουδών των ελληνικών σχολείων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στρέφοντας την προσοχή τους ιδιαίτερα στην αειφορία και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών

Πλέον το 2024 η ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης και η αειφόρος εκπαίδευση στα σχολεία αποτελούν επιτακτική ανάγκη. Παρατηρείται ιδιαίτερη ευαισθητοποίηση μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων για θέματα κλιματικής αλλαγής, βιοποικιλότητας και βιώσιμης ανάπτυξης, τα οποία μέσα από κατάλληλες πρακτικές και διδακτικά μοντέλα εντάσσονται στις καθημερινές σχολικές δραστηριότητες των μαθητών. Σε συνδυασμό με τα εσωτερικά σχολικά προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης λαμβάνουν χώρα και διάφορα προγράμματα και δράσεις τόσο από το Υπουργείο Παιδείας ,αλλά και από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις και διεθνείς οργανισμούς (Υ.Π.Θ.Α, 2024)

Παρατηρείται από τα ανωτέρω ότι περιβαλλοντική εκπαίδευση στην Ελλάδα δεν έχει παραμείνει στάσιμη από την πρώτη εμφάνισή της και την πειραματική εφαρμογή της στις δεκαετίες του 1970 και 1980. Αντιθέτως, εξελίχθηκε με τα χρόνια και αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη και νομικά πλέον θεσμοθετημένη εκπαιδευτική πρακτική. Η σύγχρονη περιβαλλοντική εκπαίδευση στην Ελλάδα αποσκοπεί στη διατήρηση της αειφορίας και την επίτευξη της ενεργούς συμμετοχής των μαθητών στην προστασία

του περιβάλλοντος μέσω υιοθέτησης φιλοπεριβαλλοντικής συνείδησης και αειφόρων πρακτικών και συμπεριφορών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο- ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

2.1. ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΣΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Η διδασκαλία της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της αειφορίας στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης απαιτεί την εφαρμογή διάφορων παιδαγωγικών μεθόδων που προωθούν την ενεργή συμμετοχή των μαθητών σε περιβαλλοντικές δραστηριότητες, στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης και την υιοθέτηση φιλοπεριβαλλοντικών συμπεριφορών. Η διδασκαλία αυτή ανάλογα με την ηλικία των μαθητών μπορεί να λάβει χώρα με διάφορες μορφές, προκειμένου να επιτύχει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα (Περδικάρη, 2007).

Πιο συνήθης μορφή που χρησιμοποιείται αποτελεί η ενεργητική μάθηση. Με αυτή τη μέθοδο, ενθαρρύνεται η ενεργή συμμετοχή των μαθητών σε περιβαλλοντικά δρώμενα και δράσεις μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων, όπως εργαστήρια, πειράματα, και πρακτικές εφαρμογές. Παραδείγματος χάριν, οι μαθητές μπορούν να δημιουργήσουν έναν σχολικό κήπο ή να συμμετάσχουν σε έργα ανακύκλωσης. Κατ'αυτόν τον τρόπο αποκτούν με βιωματικό τρόπο γνώσεις για περιβαλλοντικά ζητήματα και φλέγοντα προβλήματα του οικοσυστήματος. Παράλληλα, εξοικειώνονται με πρακτικές ανακύκλωσης, φροντίδας και διατήρησης της χλωρίδας και της πανίδας και αποκτούν οικολογικές συνήθειες.

Μία άλλη μέθοδος που ακολουθείται είναι η εκπαίδευση και η μάθηση μέσω της έρευνας. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να ερευνούν και να ανακαλύπτουν μόνοι τους πληροφορίες για τα περιβαλλοντικά ζητήματα. Η μέθοδος αυτή προάγει την κριτική σκέψη και την ικανότητα ανάλυσης και σύνθεσης πληροφοριών (Euricon Ε.Π.Ε., 2018).

Ακόμα μία αποτελεσματική και διαδραστική μέθοδος αποτελεί η περιβαλλοντική εκπαίδευση σε εξωτερικούς χώρους παράλληλα με τη χρήση δραστηριοτήτων παιχνιδιοποίησης. Πιο συγκεκριμένα, οι εξωτερικές δραστηριότητες, όπως οι

εκπαιδευτικές εκδρομές σε φυσικούς χώρους, δάση ή κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα τα περιβαλλοντικά θέματα και να αναπτύξουν μια σχέση με τη φύση. Στη επίτευξη του ίδιου σκοπού μπορεί να συμβάλλει και η χρήση παιχνιδιών και δραστηριοτήτων παιχνιδοποίησης για την εκμάθηση περιβαλλοντικών εννοιών, η οποία επιδιώκει να κάνει τη μάθηση πιο ευχάριστη και ενδιαφέρουσα για τους μαθητές (Περδικάρη, 2007).

Τέλος, συναφής με το αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής κρίνεται η παιδαγωγική μέθοδος της διαθεματικής προσέγγισης. Η διδασκαλία περιβαλλοντικών θεμάτων και ζητημάτων αειφορίας μπορεί να ενσωματωθεί και στη διδασκαλία επιμέρους σχολικών μαθημάτων και εγχειριδίων, ώστε οι μαθητές μέσω της καθημερινής τους επαφής με τα σχολικά μαθήματα της Γλώσσας, της Ιστορίας, της Λογοτεχνίας, των Καλλιτεχνικών κτλ. να κατανοήσουν τη σύνδεση των περιβαλλοντικών ζητημάτων με διάφορες πτυχές και δραστηριότητες της καθημερινής ζωής.

Στην παρούσα διπλωματική θα αξιοποιηθεί όπως αναφέρθηκε ανωτέρω η μέθοδος της διαθεματικής προσέγγισης. Μέσα από τη μελέτη των σχολικών εγχειριδίων της γλώσσας Ε' και ΣΤ' Δημοτικού θα επιδιωχθεί η ανάδειξη θεματικών ενοτήτων και κειμένων που πραγματεύονται περιβαλλοντικά ζητήματα, θέματα οικολογίας, βιωσιμότητας και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.

2.2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ.

Η έννοια της διαθεματικότητας στη σχολική γνώση αποτελεί μία από τις αποτελεσματικότερες μεθόδους ταυτόχρονης διδασκαλίας περισσότερων, σχετικών μεταξύ τους, γνωστικών αντικειμένων, με θεματοκεντρικές εφαρμογές (Κουλουμπαρίτη, 2003).

Χαρακτηριστικότερο όλων παράδειγμα αποτελεί το μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος. Πρόκειται για μαθησιακό αντικείμενο με διεπιστημονικό χαρακτήρα, καθώς σύμφωνα με την Κουλουμπαρίτη (2003) εμπεριέχει στοιχεία για περιβαλλοντικά, κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα. Βασικό στοιχείο της μεθόδου διδασκαλίας αποτελεί η αλληλεξάρτηση του φυσικού περιβάλλοντος και των περιβαλλοντικών ζητημάτων με τους ανθρωποκεντρικούς και ανθρωπογενείς

παράγοντες, επιτρέποντας έτσι στους μαθητές να κατανοήσουν τα αίτια και τις συνέπειες των συνεχώς μεταβαλλόμενων συνθηκών.

Το μάθημα της Μελέτης περιβάλλοντος εισήχθη για πρώτη φορά στο Αναλυτικό πρόγραμμα Σπουδών το 1983 κι έκτοτε διδάσκεται με διάφορες τροποποιήσεις στις 4 πρώτες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου. Εισάγει πρωταρχικές και απαραίτητες έννοιες για την κατανόηση των περιβαλλοντικών θεμάτων και προβλημάτων, ώστε σταδιακά οι μαθητές να αποκτήσουν ουσιαστικές και εννοιολογικές γνώσεις για το περιβάλλον και τα οικοσυστήματα (Υ.Π.Θ.Α., 2015)

Η απόκτηση των γνώσεων επί των εννοιών αυτών λειτουργεί ως απαραίτητο υπόβαθρο για τη διαθεματική ενημέρωση και εκπαίδευση των μαθητών μέσω άλλων μαθημάτων, όπως το μάθημα της γλώσσας. Η εκπαίδευση για το περιβάλλον μέσω του μαθήματος της γλώσσας στο δημοτικό σχολείο μπορεί να αποτελέσει μία εξαιρετικά αποτελεσματική, καθώς η γλώσσα αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της συνείδησης και της ευαισθησίας των μαθητών.

Η επιλογή κειμένων στα σχολικά εγχειρίδια και η αφιέρωση θεματικών ενοτήτων σε ζητήματα περιβάλλοντος, προστασίας της χλωρίδας, της πανίδας και του οικοσυστήματος επιτρέπει την άμεση επαφή των μαθητών με συναφείς περιβαλλοντικές έννοιες, παράλληλα με την ανάπτυξη των γλωσσικών τους δεξιοτήτων.

Κρίσιμο στοιχείο για την επίτευξη του εν λόγω στόχου αποτελεί η επιλογή κατάλληλων για την ηλικία και το μαθησιακό επίπεδο των μαθητών κειμένων, όπως βιβλίων, άρθρων και ιστοριών που σχετίζονται με το περιβάλλον, την οικολογία, και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πλανήτης μας, όπως η ρύπανση και η κλιματική αλλαγή (Περδικάρη, 2007)

Η ανάγνωση των κειμένων σε συνδυασμό με δραστηριότητες όπως η δημιουργική γραφή, με τη συγγραφή ιστοριών και ποιημάτων από τους μαθητές, εκτός από την ανάπτυξη των γλωσσικών τους δεξιοτήτων συμβάλλει και στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης και στην επίλυση προβλημάτων που άπτονται οικολογικών ζητημάτων.

Παράλληλα με το γραπτό λόγο αναπτύσσεται και ο προφορικός λόγος. Η οργάνωση προφορικών δραστηριοτήτων ανά θεματική ενότητα στα πλαίσια της διδασκαλίας της γλώσσας ενθαρρύνει τους μαθητές να εκφράσουν τις απόψεις τους και τους

προβληματισμούς τους για περιβαλλοντικά θέματα και ζητήματα αειφορίας και να συμμετάσχουν σε διαλόγους, μέσω των οποίων επιλύονται τυχόν απορίες του και αποκτούν γνώσεις. Παράλληλα, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να προετοιμάσουν και να παρουσιάσουν μικρές εργασίες για διάφορα περιβαλλοντικά ζητήματα, ώστε μέσα από τη βιωματική αυτή ενασχόληση να εξοικειωθούν με περιβαλλοντικές έννοιες και να αποδώσουν το περιεχόμενό τους με τον κατάλληλο εννοιολογικά και γλωσσικά τρόπο (Κουλουμπαρίτη, 2003)

Η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της εκπαίδευσης για το περιβάλλον στο μάθημα της ελληνικής γλώσσας στο δημοτικό μπορεί να συμβάλλει καθοριστικά στην ουσιαστική απόκτηση γνώσεων από τους μαθητές και στην καλλιέργεια και ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης και υιοθέτηση οικολογικής συμπεριφοράς. Το εννοιολογικό υπόβαθρο που προσφέρει το μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος, η οποία διδάσκεται κατά τις πρώτες τάξεις φοίτησης του δημοτικού, παρέχει στους μαθητές τις απαραίτητες ουσιώδεις εννοιολογικές βάσεις προκειμένου να κατανοήσουν βαθύτερα περιβαλλοντικά ζητήματα, προετοιμάζοντας το έδαφος για μια εξελικτική αλλά σταθερή πορεία προς την απόκτηση περιβαλλοντικής συνείδησης, βιώσιμου τρόπου ζωής και αντιμετώπισης μείζονων ζητημάτων του περιβάλλοντος και της αειφορίας (Κουλουμπαρίτη, 2003).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3- Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

3.1. ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η επίσημη εισαγωγή της εκπαίδευσης για την αειφορία και το περιβάλλον στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και τα σχολικά εγχειρίδια έλαβε χώρα στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του 2011. Πιο συγκεκριμένα, εντάχθηκε το μάθημα «Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη», τόσο στις τάξεις της Πρωτοβάθμιας όσο και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, προκειμένου οι μαθητές να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια και τις συμπεριφορές για έναν πιο οικολογικό και βιώσιμο τρόπο ζωής.

Ωστόσο, παρατηρείται διαχρονικά αναφορά για ζητήματα οικολογίας και περιβάλλοντος σε συγκεκριμένα μαθήματα του προγράμματος σπουδών, καθώς αυτά τα θέματα διαπερνούν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με στόχο την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης στα παιδιά από μικρή ηλικία. Συγκεκριμένα, οι αναφορές στην αειφορία και την οικολογία εντοπίζονται στα παρακάτω μαθήματα (Υ.Π.Θ.Α. , 2024)

1. Μελέτη Περιβάλλοντος

Το μάθημα της Μελέτης Περιβάλλοντος (που διδάσκεται στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού) αποτελεί την κύρια πηγή περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Σε αυτό το μάθημα, οι μαθητές εισάγονται σε βασικές έννοιες της οικολογίας, της διατήρησης των φυσικών πόρων και της προστασίας του περιβάλλοντος. Οι ενότητες περιλαμβάνουν θέματα όπως:

- Οι φυσικοί πόροι (νερό, αέρας, έδαφος).
- Τα ζώα και τα φυτά και η σημασία της βιοποικιλότητας.
- Η κλιματική αλλαγή και οι συνέπειές της.
- Η ανακύκλωση και η διαχείριση απορριμμάτων(Υ.Π.Θ.Α. , 2024)

2. Γλώσσα

Το μάθημα της Γλώσσας, ιδιαίτερα στις μεγαλύτερες τάξεις (Δ' έως ΣΤ' Δημοτικού), περιέχει κείμενα και ασκήσεις που εστιάζουν στην αειφορία και την οικολογία. Μέσα από διάφορα είδη κειμένων (ποιήματα, αφηγήσεις, άρθρα), οι μαθητές γνωρίζουν περιβαλλοντικά θέματα όπως:

- Η προστασία της φύσης.
- Η ανακύκλωση και η εξοικονόμηση ενέργειας.
- Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- Η σημασία της φροντίδας του πλανήτη και οι συνέπειες της ανθρώπινης δραστηριότητας(Υ.Π.Θ.Α. , 2024)

3. Φυσικές Επιστήμες

Στο μάθημα των Φυσικών Επιστημών, που διδάσκεται κυρίως στις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού (Δ', Ε', ΣΤ'), οι μαθητές μαθαίνουν τις βασικές αρχές της οικολογίας και τις επιδράσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον. Θέματα που συχνά συζητούνται είναι:

- Ο κύκλος του νερού και η σημασία του στην οικολογία.
- Οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ζωντανών οργανισμών και του περιβάλλοντος.
- Οι πηγές ενέργειας και η διαφορά μεταξύ ανανεώσιμων και μη ανανεώσιμων πηγών (Υ.Π.Θ.Α. , 2024)

4. Γεωγραφία

Η Γεωγραφία, η οποία διδάσκεται στις μεγαλύτερες τάξεις, ασχολείται με τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον. Μέσα από το μάθημα αυτό, οι μαθητές μαθαίνουν για την αειφορία με βάση τη γεωγραφική κατανομή των φυσικών πόρων, τις περιβαλλοντικές προκλήσεις (όπως η αποδάσωση και η μόλυνση) και τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής(Υ.Π.Θ.Α. , 2024)

6. Εικαστικά

Στα Εικαστικά, οι μαθητές μπορούν να εκφράσουν την περιβαλλοντική τους ευαισθησία δημιουργώντας έργα τέχνης με θέμα τη φύση και το περιβάλλον. Μπορεί επίσης να τους ζητηθεί να χρησιμοποιήσουν ανακυκλώσιμα υλικά για τις καλλιτεχνικές τους δημιουργίες, συμβάλλοντας έτσι στην καλλιέργεια της αίσθησης της ανακύκλωσης και της επαναχρησιμοποίησης υλικών (Υ.Π.Θ.Α. , 2024).

7. Τεχνολογία (πληροφορική)

Στο μάθημα της Τεχνολογίας, οι μαθητές ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν τα ψηφιακά εργαλεία για να ανακαλύψουν τρόπους με τους οποίους μπορούν να προστατεύσουν το περιβάλλον. Ένα παράδειγμα είναι η έρευνα για οικολογικές λύσεις και τεχνολογίες που συμβάλλουν στη μείωση της ρύπανσης ή την εξοικονόμηση ενέργειας. Επίσης, οι μαθητές μπορεί να διδαχθούν για την υπεύθυνη χρήση της τεχνολογίας και το πώς μπορούν να μειώσουν το ψηφιακό τους αποτύπωμα(Υ.Π.Θ.Α. , 2024)

Παρατηρούμε, λοιπόν, πως η αειφορία και η οικολογία ενσωματώνονται σε πολλά μαθήματα του Δημοτικού, με κύριες αναφορές στη Μελέτη Περιβάλλοντος, τη Γλώσσα, τη Φυσική, τη Γεωγραφία και άλλα μαθήματα. Η εκπαίδευση αυτή δεν περιορίζεται μόνο στη θεωρητική μάθηση, αλλά ενθαρρύνει τους μαθητές να αναπτύξουν περιβαλλοντική συνείδηση και να αναλάβουν δράση για την προστασία του περιβάλλοντος. Μέσα από τη διδασκαλία αυτών των θεμάτων, καλλιεργούνται οι αξίες της βιώσιμης ανάπτυξης και του υπεύθυνου πολίτη, προσφέροντας στα παιδιά τα εφόδια να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες του κόσμου.

3.2.ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ;

Η διδασκαλία ζητημάτων αειφορίας και περιβάλλοντος στο μάθημα της Γλώσσας είναι εξαιρετικά σημαντική, καθώς συμβάλλει όχι μόνο στη γλωσσική ανάπτυξη των μαθητών αλλά και στην καλλιέργεια της περιβαλλοντικής συνείδησης. Μέσα από κείμενα, ασκήσεις και δραστηριότητες που συνδέονται με την αειφορία και την οικολογία, οι μαθητές μαθαίνουν να αναπτύσσουν κριτική σκέψη γύρω από περιβαλλοντικά ζητήματα και αποκτούν τις γνώσεις και τις αξίες που είναι απαραίτητες για τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων.

1. Ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης

Η εκπαίδευση σε θέματα αειφορίας στο μάθημα της Γλώσσας βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν τη σημασία της προστασίας του περιβάλλοντος. Μαθαίνοντας για τις συνέπειες της ανθρώπινης δραστηριότητας στη φύση, όπως η μόλυνση και η κλιματική αλλαγή, οι μαθητές συνειδητοποιούν τη σοβαρότητα των οικολογικών ζητημάτων. Έτσι, αναπτύσσουν μια ισχυρή περιβαλλοντική συνείδηση που θα τους συνοδεύει καθ' όλη τη ζωή τους (Environment Co, 2023).

2. Σύνδεση θεωρίας με πράξη

Μέσα από το μάθημα της Γλώσσας, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόσουν στην πράξη αυτά που μαθαίνουν. Οι δραστηριότητες όπως η συγγραφή εκθέσεων για τη σημασία της ανακύκλωσης ή η συμμετοχή σε περιβαλλοντικές δράσεις, όπως η αναδάσωση, ενισχύουν τη σύνδεση θεωρητικών γνώσεων με πρακτικές λύσεις. Αυτή η σύνδεση είναι θεμελιώδης για να αντιληφθούν οι μαθητές τον ρόλο τους στην προώθηση της αειφορίας.

3. Καλλιέργεια κριτικής σκέψης

Η επαφή με περιβαλλοντικά κείμενα βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν κριτική σκέψη και να αναλύσουν τις διαφορετικές πλευρές των οικολογικών προβλημάτων. Συζητήσεις γύρω από το ποιος ευθύνεται για τα περιβαλλοντικά προβλήματα ή ποιες είναι οι καλύτερες λύσεις για την προστασία των φυσικών πόρων καλλιεργούν τη δεξιότητα της κριτικής ανάλυσης και την ανάπτυξη περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένων πολιτών (Vanderbilt University, 2023).

4. Ανάπτυξη υπεύθυνων πολιτών

Η αειφορία δεν αφορά μόνο το περιβάλλον, αλλά και τον κοινωνικό και οικονομικό τομέα. Διδάσκοντας τους μαθητές για την υπεύθυνη κατανάλωση, την ισότητα στην πρόσβαση στους φυσικούς πόρους και τη σημασία της προστασίας του περιβάλλοντος για τις μελλοντικές γενιές, οι μαθητές προετοιμάζονται να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες που λαμβάνουν υπόψη τους τις επιπτώσεις των πράξεών τους (Vanderbilt University, 2023).

5. Πολυδιάστατη μάθηση

Η χρήση περιβαλλοντικών θεμάτων στο μάθημα της Γλώσσας ενισχύει τις γλωσσικές δεξιότητες των μαθητών, όπως την ανάγνωση, τη γραφή και την έκφραση σκέψεων, αλλά παράλληλα τους προσφέρει γνώσεις σε διεπιστημονικά θέματα, όπως η οικολογία και η γεωγραφία. Αυτό κάνει τη μάθηση πιο ενδιαφέρουσα και πολύπλευρη (Eco-Schools, 2023).

Η διδασκαλία της αειφορίας και του περιβάλλοντος στο μάθημα της Γλώσσας αποτελεί ένα κρίσιμο εργαλείο για την καλλιέργεια συνειδητοποιημένων και περιβαλλοντικά υπεύθυνων πολιτών.

3.4. ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ;

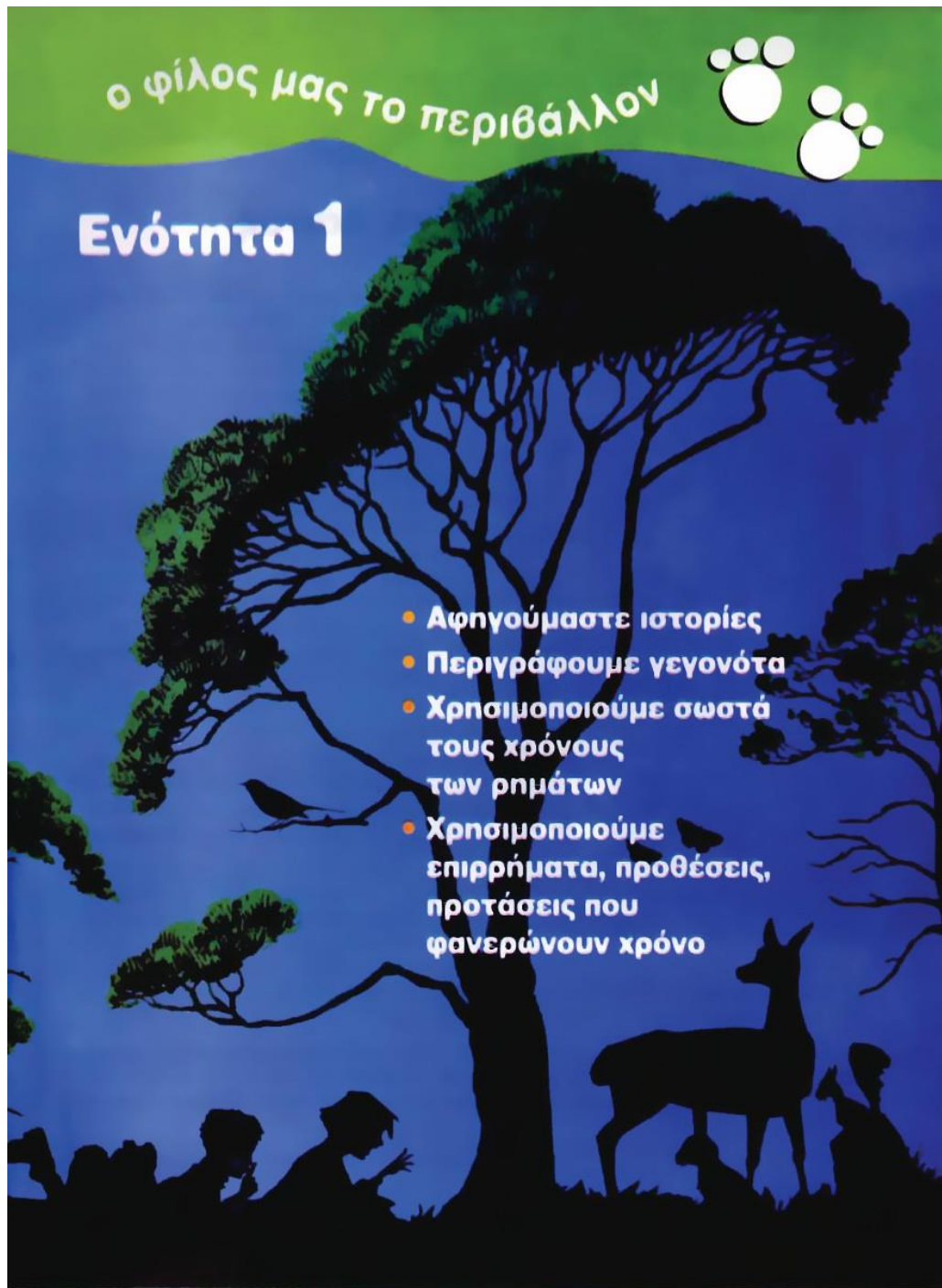
Στο μάθημα της Γλώσσας της Ε' Δημοτικού, η οικολογία και η αειφορία κατέχουν μια ιδιαίτερη θέση, καθώς αποτελούν σημαντικά θέματα που σχετίζονται με τη διαμόρφωση περιβαλλοντικής συνείδησης στους μαθητές. Μέσω κειμένων, ποιημάτων, ασκήσεων και δραστηριοτήτων, οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με βασικές αρχές της οικολογίας και της αειφορίας, καθώς και να αναπτύξουν μια συνείδηση που να συνάδει με την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων. Οι έννοιες αυτές είναι καθοριστικές για τη διαπαιδαγώγηση των μαθητών, καθώς η σημερινή γενιά είναι αυτή που θα διαχειριστεί το περιβάλλον και τους πόρους στο μέλλον.

Η Σημασία της Οικολογίας και της Αειφορίας

Η οικολογία, ως επιστήμη που μελετά τις σχέσεις μεταξύ των οργανισμών και του περιβάλλοντος, είναι κεντρικής σημασίας για την κατανόηση της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης με τη φύση. Η αειφορία, από την άλλη, αναφέρεται στη δυνατότητα διατήρησης των φυσικών πόρων με τέτοιο τρόπο ώστε να ικανοποιούνται οι ανάγκες των τωρινών γενεών χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους. Αυτές οι δύο έννοιες αλληλοσυμπληρώνονται, καθώς

η κατανόηση των οικολογικών συστημάτων οδηγεί στη συνειδητοποίηση της ανάγκης για αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων.

Στο βιβλίο της Γλώσσας της Ε' Δημοτικού, οι έννοιες αυτές αναδεικνύονται μέσα από διάφορες κειμενικές ενότητες που αποσκοπούν στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των μαθητών. Τα κείμενα και οι ασκήσεις δεν περιορίζονται στην απλή παράθεση πληροφοριών, αλλά ενθαρρύνουν τους μαθητές να σκεφτούν, να συζητήσουν και να λάβουν δράση για την προστασία του περιβάλλοντος (Περδικάρη, 2007)

Εικόνα 1: 1^η ενότητα εγχειριδίου Γλώσσας Ε' Δημοτικού με θέμα «Ο φίλος μας το περιβάλλον» (Πηγή: http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2001/Glossa_E-Dimotikou_html-empl/index1_01.html)

Παραδείγματα Κειμένων που Αφορούν την Οικολογία

Στο βιβλίο της γλώσσας (http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2001/Glossa_E-Dimotikou_html-empl/), υπάρχουν πολλά κείμενα που αναφέρονται στην οικολογία, παρουσιάζοντας είτε συγκεκριμένα οικολογικά προβλήματα είτε λύσεις που προωθούν

την προστασία του περιβάλλοντος. Ένα από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι κείμενα που σχετίζονται με την προστασία των δασών και της άγριας ζωής. Οι μαθητές μαθαίνουν για την καταστροφή των δασών, τις συνέπειες αυτής της καταστροφής για τα οικοσυστήματα και τη ζωή των ζώων και καλούνται να σκεφτούν πώς μπορούν να συμβάλουν στην προστασία τους.

Ένα τέτοιο κείμενο μπορεί να παρουσιάζει τη ζωή σε ένα δάσος και να περιγράφει την αλληλεξάρτηση μεταξύ των διαφόρων ειδών που ζουν εκεί, όπως τα φυτά, τα ζώα και οι μικροοργανισμοί. Η αλληλεξάρτηση αυτή αποτελεί θεμέλιο της οικολογικής ισορροπίας. Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με την έννοια της βιοποικιλότητας και κατανοούν ότι η προστασία κάθε οργανισμού είναι απαραίτητη για τη διατήρηση του φυσικού κύκλου. Οι μαθητές καλούνται να συζητήσουν για την αξία των δασών και να προτείνουν τρόπους για τη διατήρησή τους, όπως η αναδάσωση και η αποφυγή της υπερβολικής αποψίλωσης.

Η Αξία της Ανακύκλωσης και της Υπεύθυνης Κατανάλωσης

Μία από τις κεντρικές αξίες που προωθούνται στο βιβλίο της Γλώσσας της Ε' Δημοτικού είναι η ανακύκλωση και η υπεύθυνη κατανάλωση (http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2001/Glossa_E-Dimotikou_html-empl/).

Αυτές οι πρακτικές αποτελούν βασικά στοιχεία της αειφορίας, καθώς μειώνουν τα απορρίμματα και προστατεύουν τους φυσικούς πόρους. Στα σχετικά κείμενα, οι μαθητές μαθαίνουν για την υπερβολική κατανάλωση και τη σημασία της ανακύκλωσης προϊόντων όπως το χαρτί, το πλαστικό και το γυαλί.

Ειδικά κείμενα μπορεί να περιγράφουν τον κύκλο ζωής ενός προϊόντος, από την παραγωγή του έως την τελική διάθεσή του, και να επισημαίνουν τις επιπτώσεις που έχει κάθε στάδιο στον πλανήτη. Μέσα από αυτές τις περιγραφές, οι μαθητές συνειδητοποιούν πόσο σημαντική είναι η μείωση της κατανάλωσης και η επαναχρησιμοποίηση υλικών για την προστασία των φυσικών πόρων. Οι ασκήσεις που συνοδεύουν τα κείμενα ενθαρρύνουν τη δημιουργία σχεδίων ανακύκλωσης στο σχολείο ή στο σπίτι, δίνοντας έμφαση στη δράση και τη συμμετοχή των μαθητών.

Κλιματική Αλλαγή και Οικολογικές Επιπτώσεις

Το θέμα της κλιματικής αλλαγής είναι επίσης παρόν στο βιβλίο της γλώσσας, μέσω κειμένων που περιγράφουν τις αλλαγές στο κλίμα, την αύξηση της θερμοκρασίας και

τις συνέπειες αυτών των αλλαγών στο φυσικό περιβάλλον. Μέσα από τα κείμενα, οι μαθητές μαθαίνουν για τις επιπτώσεις της υπερθέρμανσης του πλανήτη, όπως η τήξη των πάγων, η άνοδος της στάθμης των θαλασσών και οι έντονες καιρικές συνθήκες, όπως πλημμύρες και ξηρασίες.

Συζητούνται επίσης οι αιτίες της κλιματικής αλλαγής, με έμφαση στις ανθρώπινες δραστηριότητες που ευθύνονται για την αύξηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Τα κείμενα αυτά προσφέρουν μια ευκαιρία για τους μαθητές να κατανοήσουν τη σημασία της μείωσης της χρήσης των ορυκτών καυσίμων και της μετάβασης σε πιο φιλικές προς το περιβάλλον μορφές ενέργειας, όπως η ηλιακή και η αιολική ενέργεια. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να προτείνουν λύσεις και να λάβουν μέρος σε δραστηριότητες που μειώνουν το προσωπικό τους ανθρακικό αποτύπωμα, όπως η χρήση ποδηλάτου αντί για αυτοκίνητο ή η μείωση της σπατάλης ενέργειας(Περιβολάρης, 2016)

Πρακτικές Δραστηριότητες για την Προώθηση της Αειφορίας

Το βιβλίο της Γλώσσας δεν περιορίζεται μόνο στη θεωρητική προσέγγιση των εννοιών της αειφορίας και της οικολογίας, αλλά ενθαρρύνει τους μαθητές να εφαρμόσουν αυτές τις αρχές στην καθημερινότητά τους. Σε πολλές ασκήσεις και δραστηριότητες, οι μαθητές καλούνται να υλοποιήσουν σχέδια δράσης για την προστασία του περιβάλλοντος. Για παράδειγμα, μπορεί να προταθεί η δημιουργία μιας ομάδας ανακύκλωσης στην τάξη ή στο σχολείο, η οποία θα ασχολείται με τη συλλογή και την ανακύκλωση απορριμμάτων. Άλλες δραστηριότητες μπορεί να περιλαμβάνουν τη φύτευση δέντρων ή τη συμμετοχή σε καμπάνιες καθαρισμού δημόσιων χώρων (Περιβολάρης, 2016).

Αυτές οι πρακτικές δραστηριότητες βοηθούν τους μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα τις έννοιες της αειφορίας και της οικολογίας, ενώ παράλληλα τους ενθαρρύνουν να αναλάβουν ενεργό ρόλο στην προστασία του περιβάλλοντος. Μέσα από αυτές τις δράσεις, οι μαθητές αποκτούν εμπειρίες που τους βοηθούν να διαμορφώσουν μια υπεύθυνη στάση απέναντι στη φύση και τους πόρους του πλανήτη.

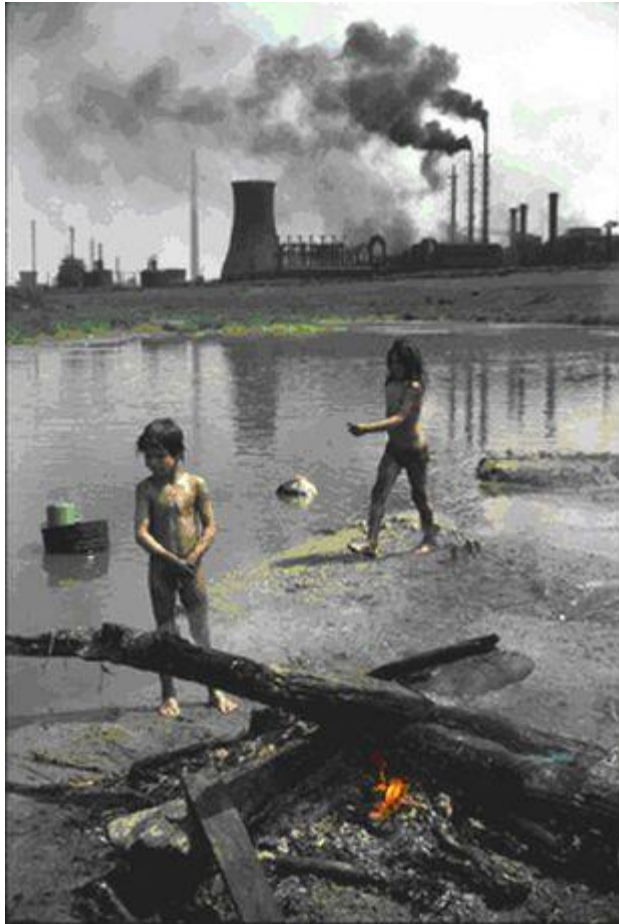
Το μάθημα της Γλώσσας της Ε' Δημοτικού προσφέρει μια εξαιρετική ευκαιρία στους μαθητές να έρθουν σε επαφή με τις βασικές έννοιες της οικολογίας και της αειφορίας. Μέσω των κειμένων, των δραστηριοτήτων και των συζητήσεων, οι μαθητές

ενθαρρύνονται να σκέφτονται κριτικά για τα περιβαλλοντικά ζητήματα και να αναλάβουν δράση για την προστασία του πλανήτη.

3.5. ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ;

Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, η περιβαλλοντική εκπαίδευση και η αειφορία είναι βασικά στοιχεία της σύγχρονης παιδαγωγικής που προάγουν την κατανόηση της σχέσης του ανθρώπου με το περιβάλλον και ενθαρρύνουν τους μαθητές να υιοθετήσουν πρακτικές που προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη. Στο βιβλίο της Γλώσσας για τη ΣΤ' Δημοτικού, αυτές οι έννοιες ενσωματώνονται μέσω κειμένων, δραστηριοτήτων και γλωσσικών ασκήσεων που προάγουν τη γνώση, την κριτική σκέψη και τη δράση γύρω από περιβαλλοντικά θέματα.

Η εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία στο μάθημα της Γλώσσας δεν είναι απλά μια ενσωμάτωση περιβαλλοντικών εννοιών, αλλά και ένα μέσο για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών μέσα από την ανάλυση κειμένων και την εμβάθυνση σε κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα. Η καλλιέργεια της γλώσσας επιτρέπει στους μαθητές να εκφράσουν τις απόψεις τους, να επιχειρηματολογήσουν και να συνδέσουν τις έννοιες της βιωσιμότητας με την καθημερινή τους ζωή (Περιβολάρης, 2016).

Εικόνα 2: Εικόνα από την 6^η ενότητα του εγχειριδίου Γλώσσας ΣΤ' Δημοτικού με θέμα « Η ζωή σε άλλους τόπους. (Πηγή: http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2005/Glossa_ST-Dimotikou_html-empl/index1_06.html)

Ειδικότερα, το βιβλίο της Γλώσσας για τη ΣΤ' Δημοτικού περιλαμβάνει μια σειρά κειμένων που σχετίζονται άμεσα με περιβαλλοντικά θέματα και ζητήματα αειφορίας. Αυτά τα κείμενα προσφέρουν πληροφορίες, αλλά ταυτόχρονα προκαλούν συζητήσεις και ενθαρρύνουν τους μαθητές να προβληματιστούν γύρω από σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα (http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2005/Glossa_ST-Dimotikou_html-empl/index1_06.html)

1. **Κείμενα για τη φύση και την προστασία της:** Τα κείμενα που περιγράφουν την ομορφιά της φύσης, τα οικοσυστήματα και τη βιοποικιλότητα δίνουν στους μαθητές την ευκαιρία να κατανοήσουν τη σημασία της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Μέσα από τα κείμενα αυτά, οι μαθητές μαθαίνουν για την

ευθύνη που φέρουν οι άνθρωποι για τη διατήρηση του φυσικού πλούτου και την προστασία της βιοποικιλότητας (Υ.Π.Θ.Α., 2024)

2. **Ανακύκλωση και μείωση απορριμμάτων:** Ένα άλλο σημαντικό θέμα που καλύπτεται είναι η ανακύκλωση και η ανάγκη για μείωση των απορριμμάτων. Οι μαθητές εκτίθενται σε πληροφορίες σχετικά με το πώς η υπερκατανάλωση και η σπατάλη φυσικών πόρων οδηγούν σε περιβαλλοντικά προβλήματα όπως η ρύπανση και οι χωματερές. Τα κείμενα ενθαρρύνουν τους μαθητές να σκέφτονται τρόπους με τους οποίους μπορούν να μειώσουν τα απορρίμματα στην καθημερινή τους ζωή και να αναπτύξουν υπεύθυνες συμπεριφορές απέναντι στο περιβάλλον(Υ.Π.Θ.Α., 2024).
3. **Κλιματική αλλαγή και συνέπειές της:** Το βιβλίο περιλαμβάνει αναφορές στην κλιματική αλλαγή και τις συνέπειές της, εξηγώντας πως οι ανθρωπογενείς δραστηριότητες, όπως η χρήση ορυκτών καυσίμων και η εκπομπή διοξειδίου του άνθρακα, συμβάλλουν στην υπερθέρμανση του πλανήτη. Μέσα από κείμενα και ασκήσεις, οι μαθητές καλούνται να σκεφτούν λύσεις για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων και να αναγνωρίσουν τη σημασία της μείωσης του οικολογικού αποτυπώματος (Υ.Π.Θ.Α., 2024).
4. **Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας:** Η σημασία της εξοικονόμησης ενέργειας και η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η ηλιακή και η αιολική ενέργεια, είναι επίσης ένα βασικό θέμα που καλύπτεται στο βιβλίο. Οι μαθητές μαθαίνουν για τα πλεονεκτήματα των καθαρών μορφών ενέργειας και το πώς αυτές μπορούν να βοηθήσουν στη μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής(Υ.Π.Θ.Α., 2024).
5. **Παρέμβαση ανθρώπου και βιομηχανοποίηση:** Γίνεται έντονη μνεία στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που επέφερε η αστικοποίηση και βιομηχανοποίηση περιοχών με αυτόχθονες πληθυσμούς, οι οποίοι μέχρι πρότινος ζούσαν στο 100% με τα προς το ζην [που τους παρείχε η φύση.] Οι μαθητές παρατηρούν πώς η σύγχρονη βιομηχανοποίηση περιοχών ιδίως της Αμερικής στις οποίες ζούσαν αυτόχθονες προκάλεσε ρύπανση του περιβάλλοντος στις περιοχές αυτές και οδήγησε σε πολλές περιπτώσεις και στην εξαφάνιση της κουλτούρας των πληθυσμών αυτών, σε πολλές περιπτώσεις και των ίδιων των πληθυσμών,

μεταβάλλοντας καθοριστικά το πολιτισμικό χαρακτήρα του τόπου (Περιβολάρης, 2016)

Το διδακτικό περιεχόμενο δεν περιορίζεται μόνο στην αξιοποίηση του διδακτικού εγχειριδίου. Περιλαμβάνει επίσης πλήθος δραστηριοτήτων που συνδυάζουν τη γλωσσική μάθηση με την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης, όπως ειδικότερα (http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2005/Glossa_ST-Dimotikou_html-empl/index1_06.html) :

1. **Αναφορές και αναλύσεις:** Οι μαθητές ενθαρρύνονται να γράψουν αναφορές και να αναλύσουν περιβαλλοντικά θέματα με βάση τα κείμενα που διαβάζουν. Αυτές οι δραστηριότητες προάγουν τη γλωσσική τους ανάπτυξη, ενώ ταυτόχρονα τους επιτρέπουν να σκεφτούν κριτικά για τα θέματα αειφορίας.
2. **Δημιουργία συνθημάτων και αφισών:** Μια ιδιαίτερα δημιουργική δραστηριότητα είναι η δημιουργία περιβαλλοντικών συνθημάτων και αφισών που έχουν ως στόχο να ευαισθητοποιήσουν το κοινό σχετικά με ζητήματα όπως η ανακύκλωση, η εξοικονόμηση ενέργειας και η προστασία του περιβάλλοντος. Μέσα από αυτήν τη διαδικασία, οι μαθητές μαθαίνουν πώς να εκφράζουν περιβαλλοντικά μηνύματα με σύντομο και αποτελεσματικό τρόπο.
3. **Ομαδικές εργασίες:** Οι μαθητές καλούνται να συμμετέχουν σε ομαδικές εργασίες που τους βοηθούν να συνεργαστούν και να ανταλλάξουν ιδέες για την επίλυση περιβαλλοντικών προβλημάτων. Μέσα από τέτοιου είδους δραστηριότητες, ενισχύονται οι δεξιότητες συνεργασίας και αναπτύσσεται η ικανότητα ανάληψης πρωτοβουλιών για την προστασία του περιβάλλοντος (Υ.Π.Θ.Α., 2024).
4. **Προσομοιώσεις και παιχνίδια ρόλων:** Οι δραστηριότητες προσομοίωσης και τα παιχνίδια ρόλων που περιλαμβάνονται στο βιβλίο βοηθούν τους μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα τις επιπτώσεις των περιβαλλοντικών επιλογών τους. Για παράδειγμα, ένα παιχνίδι ρόλων μπορεί να τους αναθέσει να λάβουν αποφάσεις για τη διαχείριση ενός φανταστικού οικοσυστήματος, βοηθώντας τους να αντιληφθούν τη σημασία της ισορροπίας μεταξύ των ανθρώπινων αναγκών και της προστασίας του περιβάλλοντος.

5. **Δημιουργική γραφή:** Οι μαθητές μέσω της δημιουργικής γραφής έχουν την ευκαιρία να αποτυπώσουν τις σκέψεις, τα συναισθήματα και ενδεχομένως τους προβληματισμούς τους για την περιβαλλοντική κρίση που βιώνει ο πλανήτης μας, να προτείνουν από τη δική τους ματιά πρακτικές που μπορούν ατομικά να περιορίσουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα του καθενός και να συμβάλλουν στην εξασφάλιση ενός πιο βιώσιμου μέλλοντος (Υ.Π.Θ.Α., 2024).

Η σύνδεση της γλώσσας με την περιβαλλοντική συνείδηση

Η γλωσσική εκπαίδευση παρέχει το εργαλείο για την καλλιέργεια της περιβαλλοντικής συνείδησης. Μέσα από την ανάγνωση και την κατανόηση των κειμένων, οι μαθητές δεν αποκτούν μόνο πληροφορίες για το περιβάλλον αλλά και τη δυνατότητα να επεξεργαστούν, να εκφράσουν και να επικοινωνήσουν τις σκέψεις και τις απόψεις τους γύρω από την προστασία του περιβάλλοντος (Μάνδρου, 2018)

Η γλώσσα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην προώθηση της αειφορίας, καθώς επιτρέπει στους μαθητές να ενσωματώσουν περιβαλλοντικά ζητήματα στον καθημερινό τους λόγο και να μετατρέψουν τη γνώση σε δράση. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από συζητήσεις στην τάξη, γραπτές εκθέσεις και παρουσιάσεις, που ενισχύουν τις δεξιότητες επικοινωνίας και κριτικής σκέψης των μαθητών (Μάνδρου, 2018).

B' ΜΕΡΟΣ-ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Έπειτα από τη βιβλιογραφική επισκόπηση του θεωρητικού μέρους σχετικά με τη διδασκαλία της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και της αειφορίας μέσα από το μάθημα της Γλώσσας Ε' και Στ' Δημοτικού, προκειμένου να εξαχθούν πλήρη και σφαιρικά συμπεράσματα και να συζητηθούν, κρίθηκε αναγκαίο να τεθούν ορισμένα ερευνητικά ερωτήματα προκειμένου να απαντηθούν και μέσω ερωτηματολογίων που διαμοιράστηκαν σε εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

4.1. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν για την ολοκλήρωση της έρευνας ήταν τα εξής:

- 1)Είναι αναγκαία η εκπαίδευση για την αειφορία και το περιβάλλον στα σχολεία;
- 2)Είναι επαρκές το επίπεδο της εκπαίδευσης για την αειφορία και το περιβάλλον στα σχολεία με τον τρόπο που εφαρμόζεται;
- 3) Τα εγχειρίδια της γλώσσας της Ε΄και Στ΄ Δημοτικού αποτελούν αποτελεσματική μέθοδο διδασκαλίας για τη διαμόρφωση οικολογικής συνείδησης και συμπεριφοράς;
- 4)Διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί τις κατάλληλες γνώσεις προκειμένου να διδάξουν στους μαθητές μείζονα περιβαλλοντικά ζητήματα;
- 5)Χρειάζονται οι εκπαιδευτικοί επιμόρφωση σε ζητήματα αειφορίας και περιβάλλοντος προκειμένου να φέρουν εις πέρας το έργο τους;

4.2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ως προς το μοντέλο έρευνας που θα λάβει χώρα, η συλλογή δεδομένων θα πραγματοποιηθεί με τη μέθοδο της πρωτογενούς έρευνας με τη διενέργεια έρευνας με ερωτηματολόγιο μέσω googleforms που θα διαμοιραστεί ηλεκτρονικά στους ερωτηθέντες. Για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων θα χρησιμοποιηθεί στατιστική ανάλυση των δεδομένων με το πρόγραμμα SPSS.

4.3. ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα έρευνα είναι αναγκαία προκειμένου να αναδειχθεί κατά πόσο εφαρμόζεται αποτελεσματικά η στοχοθεσία του Προγράμματος Σπουδών στα Δημοτικά Σχολεία σχετικά με την Εκπαίδευση της Αειφορίας και του Περιβάλλοντος μέσω των μαθημάτων που διδάσκονται. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα αποδειχθεί κατά πόσο συμβαδίζει το πρόγραμμα σπουδών με την πραγματικότητα στα Ελληνικά Δημοτικά Σχολεία, κατά πόσο οι μαθητές εκπαιδεύονται για ζητήματα αειφορίας και οικολογίας και κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να παρέχουν στους μαθητές αυτή την εκπαίδευση μέσω των μαθημάτων του Προγράμματος Σπουδών που διδάσκουν.

4.4. ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η διεξαγωγή ποσοτικής έρευνας με τη μορφή των ερωτηματολογίων αποτελεί δείκτη αξιοπιστίας και εγκυρότητας της μεθόδου για τη συλλογή των δεδομένων και την εξαγωγή των συμπερασμάτων, καθώς αποφεύγονται οι προσωπικές εκτιμήσεις των

ερωτηθέντων, οι οποίοι περιορίζονται στην επιλογή μεταξύ προκαθορισμένων απαντήσεων, ώστε να είναι ομοιόμορφος ο τρόπος απάντησης σε κάθε ερώτηση και μετρήσιμος.

Ως προς το δείγμα, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω αποτελείται από 50 συμμετέχοντες, άνδρες και γυναίκες εκπαιδευτικούς Α' /βαθμιας εκπαίδευσης της χώρας μας. Πρόκειται για ενήλικες ποικίλων ηλικιών, που εργάζονται σε διάφορες Περιφέρειες της Ελλάδας και με ποκίλλα χρόνια υπηρεσίας, προκειμένου να εξαχθούν διευρυμένα και ολοκληρωμένα συμπεράσματα για την εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία. Παράλληλα, το δείγμα της έρευνας (50 συμμετέχοντες) μας παρέχει την ασφαλή εξαγωγή συμπερασμάτων, καθώς σε περίπτωση λάθους, το ευρύ δείγμα παρέχει περιθώριο επαναφοράς.

5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα έρευνα διεξήχθη μέσω ανωνύμων ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων που διαμοιράστηκαν στους ερωτηθέντες μέσω GoogleForms. Στην έρευνα συμμετείχαν 50 άτομα και τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων εξήχθησαν μέσω στατιστικής ανάλυσης με το λογισμικό SPSS, όπως αναλύονται κάτωθι:

ΕΡΩΤΗΣΗ 1: ΦΥΛΟ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άνδρες	20	40,00	40,00	40,00
	Γυναίκες	30	60,00	60,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 1: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 1

ΕΡΩΤΗΣΗ 2: ΗΛΙΚΙΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	25-35	5	10,00	10,00	10,00
	36-45	30	60,00	60,00	70,00
	46-55	8	16,00	16,00	86,00
	55+	7	14,00	14,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 2: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 2

ΕΡΩΤΗΣΗ 3: ΤΥΠΟΣ ΦΟΡΕΑ ΠΟΥ ΥΠΗΡΕΤΕΙΤΕ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Νηπιαγωγείο	8	16,00	16,00	16,00
	Δημοτικό	40	80,00	80,00	96,00
	Σχολείο	1	2,00	2,00	98,00
	Γυμνάσιο	1	2,00	2,00	100,00
	Λύκειο				
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 3: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 3

ΕΡΩΤΗΣΗ 4: ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
--	--	-----------	---------	------------------	-----------------------

Valid	0-10	5	10,00	10,00	10,00
	11-20	38	76,00	76,00	86,00
	21-30	7	14,00	14,00	100,00
	31+	0	0,00	0,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 4: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 4

ΕΡΩΤΗΣΗ 5: ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΕΙ-ΤΕΙ	20	40,00	40,00	40,00
	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	28	48,00	48,00	88,00
	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	2	4,00	4,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 5: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 5

ΕΡΩΤΗΣΗ 6: ΙΔΙΟΤΗΤΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ/ΝΤΡΙΑ	1	2,00	2,00	2,00
	ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ/ΝΤΡΙΑ	2	4,00	4,00	6,00
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ	47	94,00	94,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 6: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 6

ΕΡΩΤΗΣΗ 7: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΑΝ. ΜΑΚ. ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ	18	36,00	36,00	36,00
	ΑΤΤΙΚΗΣ	0	0,00	0,00	36,00
	Β.ΑΙΓΑΙΟΥ	0	0,00	0,00	36,00
	ΔΥΤ.ΕΛΛΑΔΟΣ	0	0,00	0,00	36,00
	ΔΥΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	17	34,00	34,00	70,00
	ΗΠΕΙΡΟΥ	0	0,00	0,00	70,00
	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	13	26,00	26,00	96,00
	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	0	0,00	0,00	96,00
	Κ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	2	4,00	4,00	100,00
	ΚΡΗΤΗΣ	0	0,00	0,00	100,00
	Ν.ΑΙΓΑΙΟΥ	0	0,00	0,00	100,00
	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	0	0,00	0,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 7: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 7

ΕΡΩΤΗΣΗ 8:ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	50	100,00	100,00	100,00
	ΟΧΙ	0	0, 00	0,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 8: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 8

ΕΡΩΤΗΣΗ 9:ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΣΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΑ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	47	94,00	94,00	94,00
	OXI	3	6,00	6,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 9: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 9

ΕΡΩΤΗΣΗ 10: ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	44	88,00	88,00	88,00
	OXI	6	12,00	12,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 10: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 10

ΕΡΩΤΗΣΗ 11:ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΠΑΡΚΗΣ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	28	56,00	56,00	56,00
	OXI	22	44,00	44,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 11: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 11

ΕΡΩΤΗΣΗ 12: ΕΝΤΟΠΙΖΕΤΕ ΕΠΑΡΚΕΙΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΔΕΙΦΟΡΙΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	26	52,00	52,00	52,00
	ΟΧΙ	24	48,00	48,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 12: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 12

ΕΡΩΤΗΣΗ 13: ΣΕ ΠΟΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝΤΟΠΙΖΕΤΕ ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΓΛΩΣΣΑ	28	56,00	56,00	56,00
	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	0	0,00	0,00	56,00
	ΙΣΤΟΡΙΑ	0	0,00	0,00	56,00
	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	0	0,00	0,00	56,00
	ΦΥΣΙΚΗ	2	4,00	4,00	60,00
	ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	20	40,00	40,00	100,00

	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 13: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 13

ΕΡΩΤΗΣΗ 14: ΕΝΤΟΠΙΖΕΤΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΣΤΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΠΟΥ ΔΙΔΑΣΚΕΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	20	40,00	40,00	40,00
	ΟΧΙ	30	60,00	60,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 14: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 14

ΕΡΩΤΗΣΗ 15: ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
	ΚΑΘΟΛΟΥ	0	0,00	0,00	0,00
	ΛΙΓΟ	23	46,00	46,00	46,00

Valid	ΠΟΛΥ	27	54,00	54,00	100,00
	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	0	00,00	00,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 15: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 15

ΕΡΩΤΗΣΗ 16:ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΤΟΥΝ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	43	86,00	86,00	86,00
	ΟΧΙ	7	14,00	14,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 16: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 16

ΕΡΩΤΗΣΗ 17:ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ Η ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΝΑΙ	32	64,00	64,00	64,00
	ΟΧΙ	18	36,00	36,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 17: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 17

ΕΡΩΤΗΣΗ 18:ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ ΑΥΤΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΥΝΟΔΕΥΕΤΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟ ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	48	96,00	96,00	96,00
	OXI	2	4,00	4,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 18: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 18

ΕΡΩΤΗΣΗ 19:ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕ ΑΛΛΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΕΙ ΠΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	43	86,00	86,00	86,00
	OXI	7	14,00	14,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 19: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 19

ΕΡΩΤΗΣΗ 20:ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	28	56,00	56,00	56,00
	OXI	22	44,00	44,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 20: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 20

ΕΡΩΤΗΣΗ 21:ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΤΥΧΟΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΕ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΕΙΦΟΡΙΑΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΩΝ ΑΥΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	26	52,00	52,00	52,00
	OXI	24	48,00	48,00	100,00
	Total	50	100,00	100,00	

Πίνακας 21: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 21

ΕΡΩΤΗΣΗ 22:ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΗΤΑΝ ΠΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΔΕΙΦΟΡΙΑ ΑΝ ΕΝΤΑΧΘΟΥΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	NAI	38	76,00	76,00	76,00
	OXI	12	24,00	24,00	100,00

	Total	50	100,00	100,00	
--	-------	----	--------	--------	--

Πίνακας 22: Στατιστική ανάλυση ερώτησης 22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η έρευνα που έλαβε χώρα ανωτέρω και διεξήχθη σε δείγμα 50 εκπαιδευτικών απέδωσε ιδιαίτερα σαφή συμπεράσματα για τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν. Πιο συγκεκριμένα η ηλικία του δείγματος δεν ήταν περιοριστική και συμμετείχαν ενήλικες 18 ετών και άνω. Οι συμμετέχοντες αυτοί διαθέτουν χρόνια προϋπηρεσίας στον τομέα της εκπαίδευσης, επομένως λόγω της εμπειρίας του μπορούσαν να δώσουν διευκρινιστικές απαντήσεις. Παρατηρείται ποικιλία ως προς τα χρόνια υπηρεσίας, ώστε να υφίσταται και συγκριτική επισκόπηση των απόψεων των παλαιότερων εκπαιδευτικών συγκριτικά με τους νεότερους. Ειδικότερα, η πλειονότητα των συμμετεχόντων είχε τουλάχιστον 10 έτη και πλέον προϋπηρεσία στο χώρο της εκπαίδευσης.

Σχετικά με το φορέα στον οποίον υπηρετούν οι συμμετέχοντες πρόκειται για εκπαιδευτικούς στην αποκλειστική σχεδόν πλειοψηφία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι έχουν άμεση επαφή με το αντικείμενο της έρευνας και τα σχολικά εγχειρίδια του Δημοτικού Σχολείου.

Ως προς το επίπεδο σπουδών, η πλειονότητα των συμμετεχόντων κατέχουν μόνο Διπλωματικό Τίτλο Σπουδών(48%), ένα σχετικά μεγάλο ποσοστό διαθέτει κενό ένα ελάχιστο ποσοστό μόνο διαθέτει διδακτορικό. Ως προς την ιδιότητα των συμμετεχόντων, η συντριπτική πλειοψηφία το δείγματος μοιράζεται στη συντριπτική πλειοψηφία σε εκπαιδευτικούς, ενώ ένα μικρό μόνο ποσοστό της τάξης την ιδιότητα του διευθυντή/ντριας και υποδιευθυντή/ντριας.

Το δείγμα προέρχεται από όλες τις Γεωγραφικές Περιφέρειες της Ελλάδας, με την πλειονότητά του να προέρχεται από τις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης.

Ως προς τις ερωτήσεις ουσίας παρατηρείται ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων είναι γνώστες της έννοιας της αειφορίας και υποστηρίζουν ότι σε κάθε περίπτωση απαιτείται και σχετική επιμόρφωσή τους σε ζητήματα αειφορίας και περιβάλλοντος.

Όσον αφορά την εκπαίδευση για την αειφορία και το περιβάλλον στις σχολικές μονάδες, οι ερωτηθέντες έκριναν ότι η δράση αυτή είναι αναγκαία, ωστόσο επεσήμαναν ότι η διδασκαλία των ζητημάτων αυτών δεν είναι ιδιαίτερα επαρκής κατά το ισχύον αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών που εφαρμόζεται στα σχολεία της Α' βαθμιας εκπαίδευσης.

Το δείγμα εμφανίζεται διχασμένο ως προς την επάρκεια των αναφορών για ζητήματα αειφορίας και περιβάλλοντος που εντοπίζονται στα σχολικά εγχειρίδια, με την πλειονότητα των αναφορών αυτών να εντοπίζονται μόνο στα βιβλία της Γλώσσας, της Φυσικής και της Μελέτης Περιβάλλοντος.

Όσον αφορά συγκεκριμένα το εγχειρίδιο της Γλώσσας που διδάσκεται στα Δημοτικά Σχολεία, οι ερωτηθέντες απάντησαν κατά μικρή πλειοψηφία πως δεν εντοπίζουν σημαντικό εκπαιδευτικό υλικό στο εγχειρίδιο της γλώσσας που διδάσκεται στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, και θεωρούν ότι είναι σε μικρό βαθμό κατάλληλο για την εκμάθηση ζητημάτων προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης εξέλιξης.

Σε συνέχεια του προηγούμενου ερωτήματος, οι ερωτηθέντες αποφάνθηκαν σε συντριπτική πλειοψηφία πως οι θεματικές ενότητες των γλωσσικών εγχειριδίων πρέπει σε κάθε περίπτωση να εμπλουτιστούν για περιβαλλοντικά ζητήματα.

Θεωρούν ωστόσο ότι η εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία μέσω των εγχειριδίων της Γλώσσας αποτελεί αποτελεσματική μέθοδο διδασκαλίας για τη διαμόρφωση οικολογικής συνείδησης και συμπεριφοράς.

Ωστόσο, για να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της μεθόδου αυτής, οι ερωτηθέντες υποστήριξαν ότι πρέπει να συνοδεύεται και από βιωματικές προσεγγίσεις στα πλαίσια διδασκαλίας εκάστοτε περιβαλλοντικού ζητήματος.

Έπειτα, για την ενίσχυση και πάλι της αποτελεσματικότητας της εκπαιδευτικής μεθόδου, οι ερωτηθέντες υποστήριξαν πως η διασύνδεση του μαθήματος της γλωσσικής διδασκαλίας και με άλλα μαθήματα του προγράμματος σπουδών είναι

αναγκαία προκειμένου να καταστεί πιο αποτελεσματική η εκπαίδευση των μαθητών για την αειφορία και το περιβάλλον. Ωστόσο, οι ερωτηθέντες δεν εμφανίζονται αισιόδοξοι για τη συμβολή στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών σε θέματα οικολογίας και βιωσιμότητας, καθώς το δείγμα εμφανίζεται διχασμένο μεταξύ των δύο απαντήσεων.

Τέλος, οι ερωτηθέντες υποστηρίζουν πως η επιμόρφωσή τους σε ζητήματα αειφορίας μπορεί να είναι εν μέρει αποτελεσματική για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας μετάδοσης των γνώσεων και των προβληματισμών αυτών στους μαθητές και επεσήμαναν πως θα ήταν πιο αποτελεσματική η εκπαίδευση για την αειφορία και το περιβάλλον αν ενταχθούν αντίστοιχες θεματικές ενότητες σε όλα τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Η εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία μέσα από το μάθημα της Γλώσσας στα Δημοτικά Σχολεία αποτελεί θεμελιώδες εργαλείο για την καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης στους μαθητές από μικρή ηλικία. Σε μια εποχή που οι περιβαλλοντικές προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή, η απώλεια βιοποικιλότητας και η υπερκατανάλωση πόρων, γίνονται ολοένα και πιο επιτακτικές, η ανάγκη για περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και δράση είναι πιο έντονη από ποτέ. Το μάθημα της Γλώσσας προσφέρει μια μοναδική πλατφόρμα μέσω της οποίας οι μαθητές μπορούν να εξετάσουν αυτές τις προκλήσεις, να αναπτύξουν δεξιότητες κριτικής σκέψης και να δράσουν ως υπεύθυνοι πολίτες.

Η γλώσσα αποτελεί ισχυρό μέσο επικοινωνίας και έκφρασης σκέψεων, συναισθημάτων και ιδεών. Όταν χρησιμοποιείται για την ανάλυση και κατανόηση περιβαλλοντικών θεμάτων, δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να αναπτύξουν μια πιο σύνθετη κατανόηση του κόσμου γύρω τους και του τρόπου με τον οποίο αλληλεπιδρούν με το φυσικό περιβάλλον. Μέσα από κείμενα που αναλύουν την περιβαλλοντική κρίση, ασκήσεις που καλλιεργούν την κριτική σκέψη και δημιουργικές δραστηριότητες, οι μαθητές μπορούν να αντιληφθούν τις συνέπειες των ανθρώπινων πράξεων στη φύση.

Η εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία δεν σταματά στην κατανόηση θεωρητικών εννοιών. Έχει άμεση εφαρμογή στην καθημερινή ζωή των μαθητών και στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς τους απέναντι στο περιβάλλον. Οι μαθητές μαθαίνουν πώς μπορούν να συμβάλλουν στη μείωση της σπατάλης πόρων, όπως το νερό και η ενέργεια, καθώς και πώς η ανακύκλωση και η επαναχρησιμοποίηση προϊόντων μπορούν να συμβάλλουν στη μείωση των αποβλήτων. Μέσα από το μάθημα της Γλώσσας, οι μαθητές ενθαρρύνονται να αναλογιστούν τη δική τους προσωπική ευθύνη για την προστασία του περιβάλλοντος και να προτείνουν λύσεις που μπορούν να υιοθετηθούν σε προσωπικό, τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Μέσα από τις δραστηριότητες του μαθήματος της Γλώσσας, οι μαθητές καλούνται να γράψουν εκθέσεις, να δημιουργήσουν αφίσες και συνθήματα και να παρουσιάσουν τις ιδέες τους στην τάξη, αναπτύσσοντας έτσι δεξιότητες επικοινωνίας και επιχειρηματολογίας. Αυτές οι δεξιότητες είναι ζωτικής σημασίας, καθώς οι μαθητές δεν αποκτούν μόνο γνώσεις, αλλά και τα εργαλεία για να μετατρέψουν τη γνώση αυτή σε δράση. Η ανάπτυξη της γλώσσας δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να εκφράσουν τις περιβαλλοντικές ανησυχίες τους, να μοιραστούν τις σκέψεις τους με τους συμμαθητές τους και να προτείνουν λύσεις για ένα βιώσιμο μέλλον.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση στο μάθημα της Γλώσσας δεν περιορίζεται μόνο στο τοπικό πλαίσιο. Μέσα από την ανάλυση κειμένων και άρθρων που αναφέρονται σε παγκόσμια ζητήματα, οι μαθητές αποκτούν μια παγκόσμια προοπτική για την αειφορία. Η κλιματική αλλαγή, η αποψίλωση των δασών, η ρύπανση των ωκεανών και η υπερθέρμανση του πλανήτη είναι θέματα που απαιτούν παγκόσμια συνεργασία. Το μάθημα της Γλώσσας προσφέρει μια ευκαιρία στους μαθητές να κατανοήσουν τη διεθνή διάσταση αυτών των προβλημάτων και να σκεφτούν τρόπους με τους οποίους μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπισή τους, ακόμη και σε προσωπικό επίπεδο.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση και η αειφορία μέσα από το μάθημα της Γλώσσας προετοιμάζουν τους μαθητές για να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες, ικανοί να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις του μέλλοντος. Οι μαθητές μαθαίνουν να σκέφτονται κριτικά, να λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις και να δρουν με υπευθυνότητα απέναντι στο περιβάλλον. Η εκπαίδευση αυτή δεν περιορίζεται μόνο στην παιδική ηλικία, αλλά θέτει τις βάσεις για μια δια βίου δέσμευση στην προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της αειφορίας.

Η εκπαίδευση για την αειφορία μέσα από το μάθημα της Γλώσσας συνδέεται με άλλα γνωστικά αντικείμενα, όπως η Φυσική, η Γεωγραφία κτλ. Αυτή η διαθεματική προσέγγιση βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν τις πολυπλοκότητες των περιβαλλοντικών ζητημάτων και να αναπτύξουν μια ολοκληρωμένη εικόνα για την αειφορία. Για παράδειγμα, μέσα από γλωσσικές ασκήσεις που σχετίζονται με την ανάλυση δεδομένων ή τη διερεύνηση κοινωνικών φαινομένων, οι μαθητές μπορούν να κατανοήσουν πώς οι επιστημονικές γνώσεις συνδέονται με τις κοινωνικές και πολιτιστικές διαστάσεις της αειφορίας.

Η συνεχής εξέλιξη της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και η ενσωμάτωσή της σε βασικά γνωστικά αντικείμενα, όπως το μάθημα της Γλώσσας, είναι κρίσιμη για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα. Καθώς τα περιβαλλοντικά ζητήματα γίνονται ολοένα και πιο περίπλοκα και οι συνέπειες των ανθρώπινων ενεργειών πιο έντονες, η εκπαίδευση πρέπει να προσαρμόζεται στις νέες συνθήκες και να προσφέρει στους μαθητές τις γνώσεις και τις δεξιότητες που χρειάζονται για να συμβάλουν στην επίλυση αυτών των προβλημάτων.

Συνολικά, η περιβαλλοντική εκπαίδευση μέσα από το μάθημα της Γλώσσας στο Δημοτικό όχι μόνο ενισχύει τη γλωσσική ανάπτυξη των μαθητών, αλλά τους προσφέρει και τα εργαλεία για να αναπτύξουν μια υπεύθυνη και βιώσιμη στάση απέναντι στο περιβάλλον. Αυτό το είδος εκπαίδευσης είναι ζωτικής σημασίας για τη διαμόρφωση πολιτών που θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις περιβαλλοντικές προκλήσεις του μέλλοντος και να συμβάλουν στη δημιουργία ενός βιώσιμου κόσμου.

Από την έρευνα που διενεργήθηκε έγινε κατανοητό ότι τόσο το Πρόγραμμα Σπουδών όσο και οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται στη σημασία και αναγκαιότητα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Ωστόσο, από τις απαντήσεις των ερωτηθέντων αποδείχθηκε ότι το περιεχόμενο των σχολικών εγχειριδίων της Γλώσσας της Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού, αλλά και εν γένει των σχολικών εγχειριδίων γλωσσικής διδασκαλίας δεν ήταν επαρκή για να πετύχουν αποτελεσματική εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία. Για το λόγο αυτό έκριναν ότι είναι αναγκαίος αφενός ο συνδυασμός θεωρίας και πράξης κατά τη διδασκαλία ενός περιβαλλοντικού θέματος και αφετέρου ο εμπλουτισμός και άλλων μαθημάτων που διδάσκονται στο δημοτικό με θεματικές ενότητες για το περιβάλλον και την αειφορία.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211

Alisat, Susan & Riemer, Manuel. (2015). The Environmental Action Scale: Development and Psychometric Evaluation. *Journal of Environmental Psychology*. 43. 10.1016/j.jenvp.2015.05.006.

Al-Mulla, S., Ari, I., & Koç, M. (2022). Social media for sustainability education: gaining knowledge and skills into actions for sustainable living. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 29(5), 455-471.

Caniglia, G., Luederitz, C., von Wirth, T., et al. (2021). A pluralistic and integrated approach to action-oriented knowledge for sustainability. *Nature Sustainability*, 4, 93-100.

Cardoso Satyro, W., Benedito Sacomano, J., Celso Contador, J., & Telles, R. (2018). Planned obsolescence or planned resource depletion? A sustainable approach. *Journal of Cleaner Production*, 195, 744-752.

Douglas, D. J. (1974). Protecting the Urban Environment From the Federal Government. *Urban Affairs Quarterly*, 9(3), 359-368.
<https://doi.org/10.1177/107808747400900304>

Eco-Schools (2023), Review, Available at: <https://www.eco-schools.org.uk/seven-steps/>, Ημ'νία Πρόσβασης: 05/6/2024

Environment Co, (2023), Net Zero Features, Διαθέσιμο στο: <https://environment.co/net-zero-features/>, Ημ'νία πρόσβασης: 8/05/2024

Fisman, L. (2005). The effects of local learning on environmental awareness in children: An empirical investigation. *The Journal of Environmental Education*, 36(3), 39-50.

Intergovernmental Conference on Environmental Education, Tbilisi, USSR, 14-26 October 1977: final report

Robyn Anderson, Philipp E Henry (2020) ,Climate change and the need for agricultural adaptation, *Current Opinion in Plant Biology*, Volume 56,

SDGs UN (2015), 17 goals for sustainability, Διαθέσιμο στο
: <https://sdgs.un.org/goals> Ημ/νία πρόσβαση: 16/06/2024

Tilbury, Daniella. (2004). Tilbury, D. and Wortman, D. (2004) 'Engaging People in Sustainability' Commission on Education and Communication, IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge. UK ISBN 2-8319-0823 English and Japanese.

Vanderbilt University, (2023), Sustainability, transportation and environmental efforts highlighted in FutureVU FY2023 Progress Report, Διαθέσιμο στο:
<https://www.vanderbilt.edu/sustainability/2024/03/sustainability-transportation-and-environmental-efforts-highlighted-in-futurevu-fy2023-progress-report/>,
Ημ/νία πρόσβασης: 28/6/2024

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλίο Γλώσσας Ε' Δημοτικού, Διαθέσιμο στο:
http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2001/Glossa_E-Dimotikou_html-empl/,
Ημ/νία πρόσβασης: 09/09/2024

Βιβλίο Γλώσσας Στ' Δημοτικού, Διαθέσιμο στο
http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2005/Glossa_ST-Dimotikou_html-empl/,
Ημ/νία πρόσβασης: 25/07/2024

Διεθνής Σύμβαση ΟΗΕ για το Περιβάλλον (1972)

Κουλουμπαρίτση Α(2004), Εισήγηση στο Βιβλίου του Μπαγάκου Γ. *Ο εκπαιδευτικός και το Αναλυτικό Πρόγραμμα*, εκδ.Μεταίχμιο.

Μάνδρου Ε, (2018), Η γλωσσική διδασκαλία Ε' και ΣΤ' Δημοτικού (Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα), εκδ. Διόπτρα

Περδικάρη Σοφία, (2007), Σχεδιασμός, εφαρμογή και αξιολόγηση ενός παιδαγωγικού προγράμματος για την περιβαλλοντική εκπαίδευση παιδιών προσχολικής ηλικίας με έμφαση στη δραματική τέχνη στην εκπαίδευση, Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών, Διαθέσιμο στο
https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/1/browse?type=author&order=ASC&sort_by=2&rpp=75&value=%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%AC%CF%81%CE%B7%2C++%CE%A3%CE%BF%CF%86%CE%AF%CE%B1, Ημ/νία πρόσβασης: 25/07/2024

Περιβολάρης Μ., (2016), Ζητήματα οικολογίας μέσα από τη γλωσσική διδασκαλία, εκδ. Πάπυρος

Σύνταγμα της Ελλάδος

Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού ,2015, Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Τάξεων Ε' και ΣΤ' Δημοτικού Σχολείου, Διαθέσιμο στο: <https://www.minedu.gov.gr/news/28206-19-05-17-to-trietes-sxedio-gia-tin-ekpaidefsi-plaisio-katefthynseon-kai-protaseis>, Ημ/νία πρόσβασης: 9/9/2024

Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού ,2024, Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Τάξεων Ε' και ΣΤ' Δημοτικού Σχολείου, Διαθέσιμο στο: <https://www.minedu.gov.gr/news/28206-19-05-17-to-trietes-sxedio-gia-tin-ekpaidefsi-plaisio-katefthynseon-kai-protaseis>, Ημ/νία πρόσβασης: 9/9/2024

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αποτύπωση του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου που διατέθηκε στους ερωτηθέντες μέσω GoogleForms.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΜΕ ΘΕΜΑ " Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ."

Αγαπητοί-Αγαπητές,

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για το χρόνο που αφιερώνετε για τη συμπλήρωση του παρόντος ερωτηματολογίου.

Το παρόν ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε στα πλαίσια της ερευνητικής μελέτης για την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας με τίτλο "

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ." Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και σχεδιάστηκε έτσι, ώστε να απαιτεί ελάχιστο χρόνο να συμπληρωθεί. Είναι ανώνυμο και τα δεδομένα θα χρησιμοποιηθούν αυστηρά και μόνο για τους σκοπούς της έρευνας.

* Indicates required question

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο *

Mark only one oval.

- ☐ Άνδρας
☐ Γυναίκα
☐ Άλλο

2. Ηλικία *

Mark only one oval.

- ☐ 25-35
☐ 36-45
☐ 46-55
☐ 55+

3. Τύπος φορέα που υπηρετείτε *

Mark only one oval.

- ☐ Νηπιαγωγείο
☐ Δημοτικό Σχολείο
☐ Γυμνάσιο
☐ Λύκειο

4. Χρόνια προϋπηρεσίας *

Mark only one oval.☐ 0-10☐ 11-20☐ 21-30☐ 31+

5. Επίπεδο σπουδών *

Mark only one oval.☐ ΑΕΙ-ΤΕΙ☐ Μεταπτυχιακό☐ Διδακτορικό

6. Ιδιότητα *

Mark only one oval.☐ Διευθυντής/ντρια☐ Υποδιευθυντής/ντρια☐ Εκπαιδευτικός

7. Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης *

Mark only one oval.

- ☐ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔ. ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ
- ☐ ΑΤΤΙΚΗΣ
- ☐ Β.ΑΙΓΑΙΟΥ
- ☐ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
- ☐ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
- ☐ ΗΠΕΙΡΟΥ
- ☐ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
- ☐ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
- ☐ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
- ☐ ΚΡΗΤΗΣ
- ☐ Ν.ΑΙΓΑΙΟΥ
- ☐ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

8. ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ; *

Mark only one oval.

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι

9. ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΣΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΑ; *

Mark only one oval.

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι

10. ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ *
ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ;

Mark only one oval.

☐ Ναι

☐ Όχι

11. ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΕΙΝΑΙ ΕΠΑΡΚΗΣ Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ *
ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ
ΙΣΧΥΟΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ;

Mark only one oval.

☐ Ναι

☐ Όχι

12. ΕΝΤΟΠΙΖΕΤΕ ΕΠΑΡΚΕΙΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ *
ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ;

Να σημειώσετε μία μόνο επιλογή ανά σειρά.

Mark only one oval.

☐ Ναι

☐ Όχι

13. ΣΕ ΠΟΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝΤΟΠΙΖΕΤΕ ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΓΙΑ *
ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ;
Να σημειώσετε μία μόνο επιλογή ανά σειρά.

Mark only one oval.

- ☐ ΓΛΩΣΣΑ
☐ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ
☐ ΙΣΤΟΡΙΑ
☐ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ
☐ ΦΥΣΙΚΗ
☐ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

14. ΕΝΤΟΠΙΖΕΤΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΣΤΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΠΟΥ ΔΙΔΑΣΚΕΤΑΙ ΣΤΗΝ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ;

Mark only one oval.

- ☐ Ναι
☐ Όχι

15. ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ *
ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ
ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ;

Mark only one oval.

- 1 2 3 4
Καθ. ☐ ☐ ☐ ☐ Πάρα Πολύ

16. ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΓΛΩΣΣΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΤΟΥΝ; *
- Να σημειώσετε μία μόνο επιλογή ανά σειρά.

Mark only one oval.

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι

17. ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ Η ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ; *
- Να σημειώσετε μία μόνο επιλογή ανά σειρά.

Mark only one oval.

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι

18. ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ ΑΥΤΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΥΝΟΔΕΥΕΤΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟ ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ; *
- Να σημειώσετε μία μόνο επιλογή ανά σειρά.

Mark only one oval.

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι

19. ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΥΠΑΡΧΕΙ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕ ΑΛΛΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΕΙ ΠΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ; *

Να σημειώσετε μία μόνο επιλογή ανά σειρά.

Mark only one oval.

☐ Ναι

☐ Όχι

20. ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ; *

Να σημειώσετε μία μόνο επιλογή ανά σειρά.

Mark only one oval.

☐ Ναι

☐ Όχι

21. ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΤΥΧΟΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΕ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΩΝ ΑΥΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ; *

Να σημειώσετε μία μόνο επιλογή ανά σειρά.

Mark only one oval.

☐ Ναι

☐ Όχι

22. ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΘΑ ΗΤΑΝ ΠΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ *
ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΑΝ ΕΝΤΑΧΘΟΥΝ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΣ
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΔΙΕΥΣΗΣ;

Να σημειώσετε μία μόνο επιλογή ανά σειρά.

Mark only one oval.

☐ Ναι

☐ Όχι

This content is neither created nor endorsed by Google.

Google Forms

